

TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,92 EUR

letu: XLVII februar 2015 številka: 2

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

GRADEN

Cena/ m³: 648,00 €
Cena/ kom: 1,683,31 €

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva Gozdarja ne more nadomestiti stroj

Mag. Alja Zorman

Poklic gozdarja najbolj primerno opišejo besede srednješolca, ki se je odločil, da bo svojo poklicno pot začel in opravljal v gozdu. Dejal je: »Poskušal vam bom predstaviti poklic, ki sem si ga izbral, da me bo spremljal v življenju in da si bom z njim služil kruh. Poklic gozdar je eden najtežjih fizičnih poklicev, zato mora vsakdo, ki se odloči zanj, temeljito premisliti, ali je sposoben opravljati to dejavnost. Za gozdarstvo sem se odločil, ker me ta poklic veseli. Predvsem me veseli delo v naravi. Ko je človek v naravi, nima nobenih meja, lepo se sprosti in uživa v čistem gozdnem zraku. Ko so že mislili, da je gozdarski poklic utonil v pozabo, je prišla naša generacija in ga zopet oživila. Je veliko bolj zanimiv, kot si veliko ljudi predstavlja. Ni mi žal, da sem se vpisal na gozdarsko šolo, in ponosen sem, da bom postal gozdar.«

Delo v gozdu zahteva veliko znanja in prakse, saj je eno najbolj nevarnih in težakih. Izvajalci del v gozdarstvu se zavedamo, da poleg strokovno usposobljenega kadra za varno delo in preprečitev nezgod potrebujemo tudi visoko kakovostno varovalno opremo ter primerne delovne stroje. S tem izpolnjujemo ustrezne minimalne pogoje strokovne usposobljenosti zaposlenih sekačev, kot jih nalagajo pravilniki, in spoštujemo zakonodajo s področja varnosti in zdravja pri delu.

Ker so tereni na Koroškem pretežno gorski in hriboviti, se večina lesa iz gozda navkljub strojni sečnji in ob bok specializiranim gozdarskim strojem še

vedno pridobiva na tradicionalen način: z ročnim podiranjem dreves s pomočjo motornih žag ter s traktorskim in žičniškim načinom spravila.

Izobraževanje gozdarjev sekačev v srednješolskem sistemu za pridobitev poklica gozdar sekač poteka na Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni (v nadaljevanju SGLŠ). Na SGLŠ izvajajo tudi krajše programe usposabljanja za varno tehniko dela z motorno žago, kar je predpogoj za opravljanje izpita iz Nacionalne poklicne kvalifikacije (v nadaljevanju NPK) za pridobitev certifikata NPK sekač. Brez omenjenih minimalnih pogojev strokovne usposobljenosti, ki jih nalaga slovenska zakonodaja delavcem v gozdu (izjemoma v lastnem gozdu), danes ni več mogoče delati.

Pri kandidatih, ki nam pošljejo vlogo za zaposlitev, iščemo večšine in znanja, pridobljena na podlagi preteklih delovnih izkušenj, ter ustrezno strokovno usposobljenost, ki je potrebna za učinkovito in varno delo v gozdu. Če kandidati za zaposlitev teh večšin nimajo, jih napotimo na izobraževanje za pridobitev certifikata NPK.

Kandidati, ki jih po končanem izobraževanju zaposlimo, so večši dela z motorno žago, pri čemer gre za eno nevarnejših orodij, katerega nepravilna uporaba lahko vodi v hude in trajne

poškodbe. Delavci pri delu uporabljajo ustrezno varnostno opremo, kot so posebne hlače, glušniki, čelada z zaščitno mrežico, rokavice, čevlji s kovinsko kapico itd. Po opravljenem izobraževanju so delavci usposobljeni za delo v nevarnih situacijah in za strokovno presojo, ko je potrebno položaj skoraj vsakega drevesa posebej preučiti in se odločiti za ustrezen način podiranja. Pri tem v naravi prihaja tudi do naključnih situacij, ki jih je včasih težko ali pa nemogoče predvideti (nenaden sunek vetra, suhe veje, ki jih ni mogoče videti, že prej poškodovano drevo od prejšnjih podiranj ipd.). Po pravilniku o varstvu pri delu v gozdarstvu, ki določa, da morata biti na delovišču vsaj dva delavca v vidni ali slišni oddaljenosti, ter zaradi nepredvidenih situacij in nevarnosti na terenu morajo sekači v gozdu vedno delati v skupinah po dva ali trije.

Za zaključek lahko povzamemo, da dela v gozdovih kljub modernizaciji gozdarskih procesov nikoli ne bomo mogli povsem nadomestiti s stroji, prvič zaradi raznolikosti terena in drugič zaradi narave dela, saj delavci v gozdu delo opravljajo na podlagi primerne strokovne znanja in izkušenj z uporabo optimalnih orodij, s predvideno preudarnostjo in potrpežljivostjo ter seveda z ljubeznijo do narave.

Foto: Tomo Jeseničnik

Spec. Milan Tretjak – ponovno vodja ZGS OE Slovenj Gradec

Ustanovitev Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) je določil Zakon o gozdovih, ki ga je v juniju leta 1993 sprejel Državni zbor. ZGS deluje že 21. leto. Zakon o gozdovih določa, da ZGS izvaja javno gozdarsko službo ne glede na lastništvo. Ureditveno in geografsko je Slovenija razdeljena na gozdnogospodarske območne enote, ki jih pod vodstvom direktorja ZGS vodijo vodje območnih enot. Vodje območnih enot so imenovani za dobo štirih let in so lahko po poteku tega obdobja ponovno imenovani na to delovno mesto. Vodjo območne enote imenuje po predhodnem mnenju Sveta Območne enote direktor ZGS.

Foto: Ivan Štornik

Direktor ZGS Damjan Oražem je na podlagi interne objave prostih delovnih mest z dne 20. november 2014 podal namero o imenovanju kandidata Spec. Milana Tretjaka za imenovanje za

vodjo OE Slovenj Gradec. Milan Tretjak je zadostil vsem pogojem, saj je vodil slovenjgraško območno enoto uspešno že od vsega začetka. Direktorjeva utemeljitev za ponovno imenovanje Milana Tretjaka je bila, da je kandidat z dosedanjimi rezultati svojega dela in dela na OE Slovenj Gradec upravičil izkazano zaupanje, iz njegovega dosedanjega vodenja je zaznati strokovnost, vodstvene sposobnosti in jasno usmerjenost k razvoju OE in ZGS kot celote. Milan Tretjak je predhodno predstavil svojo vizijo organiziranja in vodenja dela OE na seji sveta OE Slovenj Gradec. Mandat vodje OE Slovenj Gradec mu je začel teči s 3. januarjem 2015.

Ponovno izvoljenemu vodji OE Milanu Tretjaku želimo sodelavci in uredništvo Viharnika uspešno vodenje in sodelovanje v novem mandatu!

Gorazd Mlinšek

9. Licitacija vrednejših lesnih sortimentov v Sloveniji 2015

Ida Robnik in Jože Urbančl

Licitacija vrednejših sortimentov v Sloveniji 2015 je eden najodmevnejših dogodkov za lastnike gozdov, gozdarje in vse ostale v verigi lesne predelave pri nas. Odmeva pa tudi izven meja, predvsem v sosednjih državah Avstriji, Italiji in na Hrvaškem ter seže vse do Portugalske, od koder je tudi letos kupec, ki je ponudil najvišjo ceno 9.015 evra/m³ za gorski javor.

Organizator, Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline v sodelovanju z Zvezo društev lastnikov gozdov Slovenije in ob pomoči Zavoda za gozdove Slovenije, je tudi letos pripravil odmevno prireditve. Mestna občina Slovenj Gradec vsako leto nudi prostor, letos je bil dogodek na Ozarah ob MKC, primeren za dovoz in ogled hlodovine, pa tudi za osrednjo prireditve, ki je bila v četrtek, 12. februarja. Pri ureditvi prostora in dovozu hlodovine vsako leto sodeluje tudi Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d. d.

Priprave na 9. licitacijo so se pričele že v zadnjih mesecih prejšnjega leta. Z dovozom hlodovine so začeli 2. januarja 2015. Na mesto licitacije je svoje hlode do

17. januarja 2015 pripeljalo 284 lastnikov. Vseh hlodov je bilo 1.587, v skupni izmeri 1.691,40 m³. V obdobju dovažanja hlodovine je bilo kar nekaj snežnih dni, zato je moral organizator licitacije poskrbeti za stalno čiščenje hlodov, da so si jih potencialni kupci lahko ogledali.

Ponudbe je oddalo šestindvajset kupcev, od tega deset Slovencev, osem Avstrijcev, trije Nemci, trije Italijani ter po en kupec iz Hrvaške in Portugalske.

Jože Jeromel, podpredsednik Zveze lastnikov gozdov Slovenije je komentiral ponudbo: "S količino ponujenih sortimentov smo zelo zadovoljni, le na

6. licitaciji smo zbrali večjo količino lesa, vse ostale dosedanje licitacije so bile po obsegu manjše.", kar prikazuje tudi Tabela 1.

Tabela 1: Primerjava ponudbe in povpraševanja na dosedanjih licitacijah

	1. licitacija	6. licitacija	7. licitacija	8. licitacija	9. licitacija
Število hlodov	890	2.482	1.597	1.102	1.587
Kubatura (m ³)	618,30	2.164,74	1.599,3	1.170,50	1.691,40
Število lastnikov	83	410	354	239	284
Število kupcev	16	30	25	24	26
Število ponudb	1.369	5.353	5.506	3.442	4.787
Število kosov brez ponudbe	119	328	46	131	160

Kot je bilo že omenjeno, je najvišjo ceno tudi letos dosegel gorski javor, in sicer 9.017,00 €/m³. Nižje cene za 1 m³ so letos dosegli hlodi češnje, gorskega bresta, smreke, breka, macesna in bukve, ostali sortimentni so vsi dosegli višje cene za 1 m³ kot prejšnje leto. Letos je zelo visoko ceno dosegla tudi tisa 851,00 €/m³, lani je med ponujenimi sortimenti ni bilo.

Tabela 2: Povzetek najvišjih cen sortimentov po drevesnih vrstah – primerjava z letom 2014

Drevesna vrsta	Ponujena cena €/m ³ 2014	Ponujena cena €/m ³ 2015
Gorski javor	8.853,00	9.017,00
Oreh	1.680,00	2.425,00
Sliva	606,00	803,00
Češnja	508,00	321,00
Gorski brest	561,00	300,00
Smreka	930,00	718,00
Brek	1.101,00	653,00
Kostanj	386,00	959,00
Macesen	749,00	670,00
Gradec	568,00	834,00
Platana	130,00	301,00
Veliki jesen	511,00	687,00
Hruška	386,00	542,00
Bukev	207,00	165,00
Tisa	/	851,00
Cipresa	203,00	350,00

Prvi dve mesti za najvišjo ceno za hlod letos zasedata gorska javorja, in sicer 1. mesto 11.312,97 € za hlod, 2. mesto 8.500,37 € za hlod.

Tretje mesto pripada smreki s 3.608,37 € za hlod, nato sledijo zopet gorski javorji, oreh je dosegel 7. mesto z 2.816,41 € za hlod. Največji hlod pa je bil dolg 12 metrov.

Veronika Valentar, sekretarka Zveze lastnikov gozdov Slovenije

"Zveza lastnikov gozdov pri organizaciji licitacije sodeluje z mrežo 29 društev lastnikov gozdov ter njihovimi prostovoljci, ki pomagajo pri prevzemu lesa na terenu, zbiranju lesa ter organizaciji prevozov. Število članov se povečuje, trenutno jih je 450.000.

Količina in kakovost lesa na letošnji licitaciji imata v glavnem poreklo v slovenskih zasebnih gozdovih, manjši del lesa je pripeljan v Slovenj Gradec z avstrijske Koroške, saj organizatorji dobro sodelujemo s Skupnostjo južno koroških kmetov, pa tudi z nekaterimi drugimi akterji na terenu.

Letošnja licitacija ni licitacija presežkov, odraža pa stanje na terenu in trende v lesni industriji. Del prodanega lesa, zlasti sortimenti manjših premerov, so posledica škode po lanskem žledolomu, pri velikem jesenu, kostanju in gorskem brestu pa tudi posledica bolezni, saj so te drevesne vrste v slovenskih gozdovih močno ogrožene. Hlodovino listavcev na

domačem (pa tudi tujem) trgu zelo težko prodamo. Najbolj problematičen je trg bukovine, ki je je v slovenskih gozdovih največ. Hlodovina bukve ima v povprečju nizko ceno, problem pa je prodati tudi drva, saj trg ni organiziran, ponudba lesa pa je zaradi lanskega žledoloma ogromna. Zadnji dve leti težko prodamo tudi hloedovino plemenitih listavcev.

Zanimiva je velika ponudba smrekove hloedovine, kar po eni strani odraža stanje v lesni industriji, po drugi strani pa stanje v slovenskih gozdovih. Kvalitetno smrekovo hloedovino se splača ponuditi na licitaciji, saj tam doseže bistveno višjo ceno kot na rednem trgu. Zelo smo veseli odziva slovenskih kupcev, ki iščejo debelo smrekovo hloedovino višje kakovosti. Na rednem (predvsem avstrijskem) trgu ima smrekova hloedovina s premerom nad 59 cm (ne glede na kvaliteto) v povprečju 10€/m³ nižjo vrednost kot hloedovina s premerom od 44-59 cm, ker žage večinoma niso opremljene s tehnologijo za razrez debelih hloedov.

Licitacija je v devetih letih postala priložnost za prodajo sortimentov visoke kakovosti, ki dosegajo konstantno visoke cene, v gozdni proizvodnji pa žal predstavljajo le zelo majhen delež. Po drugi strani je licitacija neke vrste učna ura za vse lastnike gozdov ter izziv za prihodnje gospodarjenje z gozdom.

Lastniki gozdov ob tej priložnosti ponovno apeliramo na slovensko politiko in gospodarstvo, da pripomore k oživitvi lesno predelovalne industrije in pogojev za prodajo in predelavo lesne surovine, ki

jo na rednem trgu le težko prodamo. Rešitev za povečanje intenzivnosti pri gospodarjenju po našem mnenju ni povečanje davkov, ampak vzpostavitev organiziranega, konkurenčnega trga z lesno surovino ter stimulatívni ukrepi za gospodarjenje."

Damjan Oražem, direktor Zavoda za gozdove Slovenije

"Zavod za gozdove z veseljem sodeluje pri vsakoletni licitaciji vrednejših sortimentov. Tu se prodaja smetana kvalitete.

Februar je tudi čas, ko v ZGS pregledamo rezultate prejšnjih let. V analizi rezultatov posekanega lesa za leto 2014 je podatek 6,36 milijona m³, kar je rekorden letni posek in od let po drugi svetovni vojni do danes še ni bil zabeležen. Tak posek je predvsem rezultat sanitarnih sečenj po lanskem žledu, približno 3 milijoni m³, in še dodatni 3 milijoni m³ redne sečnje. Glede na veliko količino polomljenih dreves smo pričakovali prenamnožitev podlubnikov, vendar nam je narava pri tem prizanesla; od lubadarja prizadetih je bilo le 400.000 m³, največ na območju Dolenjske. Ta pojav se bo pri sanaciji kot glavni problem pokazal v letošnjem letu. Ključni cilj sanacije že v letu 2014 in letošnjem letu je odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami in vlakami, ohranjanje gozdnega potenciala z vsemi ostalimi funkcijami ter nadaljevanje obnove – sadnje, za kar bo najbolj primeren jesenski čas."

Licitacije se je udeležil tudi **Miha Marenče**, državni sekretar Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano." Na

Javno odpiranje ponudb je bilo 2. februarja 2015 v gostišču Murko.

Obiskovalci so si z zanimajem ogledovali razstavljenе hlode

Gorski javor je dosegel najvišjo ceno

Čiščenje hlodov pred licitacijo

ministrstvu smo ustanovili svet za gozdarsko-lesno verigo, ki ga sestavljajo gozdarji ZGS, lastniki gozdov in ostali člani gozdno-lesne verige z namenom, da popularizirajo te dejavnosti in v njih zagotovijo več delovnih mest. Načrtno delo v gozdovih, ne glede na lastništvo, je zaznano že pred več kot sto leti, kar zagotavlja trajnost in kvaliteto gozdov in lesne surovine. To je dolgotrajen proces dveh ali več generacij."

Gospod Marenčič je čestital organizatorju za odlično pripravljeno in izvedeno licitacijo ter opravičil ministra, ki se je imel namen udeležiti prireditve.

Licitacija vrednejših sortimentov lesa ima velik pomen v ožjem evropskem smislu. Pred nami so s takim načinom prodaje vrednejših sortimentov začeli Avstrijci, vendar jih v zadnjih letih v Sloveniji že presegamo. Dve licitaciji so pripravili tudi naši sosedej Hrvati, od nas pa sedaj zbirajo informacije in poskušajo Italijani. Taka prireditev nima samo učinka prodaje, je tudi priložnost za izmenjavo mnenj, izkušenj, velik pomen pa ima v izobraževanju, saj se licitacije udeležujejo mladi, ki se izobražujejo v strokah, povezanih z gozdom in lesom.

V prihodnosti si organizator želi še večjega odziva lastnikov in da bi se v organizacijo vključili tudi sodelavci ZGS na terenu v zadovoljstvo ponudnikov in povpraševalcev po najvrednejših hlokih.

Nakladanje, prevoz in razkladanje skoraj 7m³ (6,82 m³) je pravi mali logistični podvig.

Trgovina Les GG SG se je predstavila

Društvo kmetič Mislinjske doline

Nasmejana ekipa čistilcev po končanem delu

Naj poti 2014

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

ZGS OE SG

Slovenija je majhna po površini, a velika po naravnem in kulturnem bogastvu. Bogastvo je v njeni pestrosti, na katero radi pozabljamo ali pa je ne znamo opazovati, kaj šele vrednotiti. Na naravne in kulturne vrednote nas pogostokrat opozarjajo turisti iz drugih držav. V treh urah in manj se lahko pripelješ s prekmurskih ravníc čez kraški svet na jadransko obalo, izpod Julijskih Alp čez Ljubljansko barje v kočevske pragozdove, na belokranjske stelnjike, gorice na Primorskem, Štajerskem, Dolenjskem, v gozdnato deželó kralja Matjaža pod Peco ... Slikovita Slovenija je prepletena s številnimi potmi in stezami, po katerih lahko spoznavamo njene lepote. Med njimi so najrazličnejše tematske poti. Mnoge so zelo lepo urejene in si zaslužijo priznanje.

Turistična zveza Slovenije, gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije in Gospodarsko interesno združenje za pohodništvo in kolesarjenje so že tretje leto podelili priznanja najlepšim tematskim potem v posameznih območjih. Ocenjevanje naj poti je potekalo tudi v letu 2014. Izbor je potekal najprej na trinajstih območnih enotah ZGS. Na OE Postojna niso prejeli prijav. Izmed trinajstih naj območnih poti je centralna komisija imenovala tri naj poti v Sloveniji. Prva je bila tematska pot VINOTUR Svečina–Ratsch a. d. W., druga Pot kulturne in naravne dediščine Razkriški kot in tretja naravoslovna učna pot Po sledéh vodomca. Vsem trem naj potem so bila podeljena priznanja za naj pot v vseslovenski akciji Moja dežela – lepa in gostoljubna 14. oktobra 2014 v hotelu Bernardin v Portorožu. Vse območne enote so prejele priznanja za območne naj poti na prireditvi sejma Alpe–Adria, Turizem smo ljudje, 31. decembra 2014 v Ljubljani. Nagrajena je bila tudi naj pot 2014 v OE Slovenj Gradec – Naravoslovna gozdna učna pot Lopan. Gozdna učna pot v Mislinji je bila v letu 2014 obnovljena, ponatisnjen je bil tudi vodnik. Sredstva za obnovo te poti so ZGS KE Mislinja, Osnovna šola Mislinja in Občina Mislinja pridobili skupno s pomočjo mednarodnega projekta. Comenius regio partnerstvo. Del tega projekta je tudi razstava drevesnih vrst iz petih kontinentov razstavljenih v dvorani Lopan v Mislinji (avtorja Matjaž Jež, Primož Areh).

Prireditve naj poti 2014 so popestrili plesalke in plesalci Folklorne skupine Krnica iz Svečine in mlada harmonikarica Monika Stržinar z Brezij pri Trziču.

Na sejmú ALPE ADRIA v Ljubljani sta priznanje za naj pot v OE Slovenj Gradec v letu 2014 prejela ravnateljica OŠ Mislinja Natalija Aber Jordan in idejni ata Naravoslovne gozdne učne poti Lopan revirni gozdar Primož Areh.

Podelitev priznanj za naj poti 2014 na sejmú ALPE ADRIA v Ljubljani je popestrila FS Krnica iz Svečine.

Delavnica za razvoj zaposlenih

Mag. Alja Zorman

Podjetja ustvarjajo vrednost z uporabo znanja zaposlenih. Več kot je zbranega znanja, večja je lahko dodana vrednost, kar za podjetje ne pomeni stroška, temveč naložbo.

V sredo, 21. januarja 2015, smo na GG Slovenj Gradec, skupaj s povezanimi podjetji v okviru stalnih izobraževanj preko KoC (Kompetenčni center za trajnostno gradnjo in okoljske tehnologije), v katera smo vključeni, izvedli prvo izmed petih delavnic o zavzetosti, motivaciji in ciljnem vodenju Management Dialog. Vodila sta jo Ksenija Špiler Božič in Goran Pregelj, v slovenskem prostoru priznana in izkušena strokovnjaka z vrsto referenc in izkušenj.

Na delavnici BB Svetovanja smo udeleženci z delom v skupinah preverili in preizkusili svoje načine vedenja, komuniciranja in razmišljanja. Cilj je bil, da premagamo meje lastnega udobja in preverjenih vzorcev obnašanja ter da skupaj poiščemo ustrežnejše in trajnostne oblike delovanja ter sodelujemo pri oblikovanju ciljev podjetja. Na delavnici smo delali vaje za zavzetost in povezanost zaposlenih. Zastavili smo akcijski načrt za

Pozorno smo spremljali delo vodij delavnice.

Med vajo za zavzetost in povezanost zaposlenih

dosego ciljev ter vse zaposlene aktivirali in vključili v sodelovanje.

Delavnica je bila prvenstveno namenjena ključnim osebam, ki s svojim položajem ali karizmo vplivajo na ostale sodelavce. Tovrstno učenje v vsej širini in

na vseh področjih življenja nam omogoča izkušnjo in spoznanje, da se lahko učimo z veseljem, sproščeno, ne le v šoli, temveč tudi v družini, podjetjih in organizacijah, v skupnosti in pri vsakdanjem delu.

Informativni gozdarski storži v januarju 2015

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Hitro je minil januar, mesec, v katerem si zaželim vse najboljše, predvsem miru in zdravja, pa tudi na uspešnost pri delu ne pozabimo. Še posebej smo si zaželeli, da bi bilo leto pred nami vremensko bolj prijetno kot lani, ko je skoraj vso Slovenijo zadnji dan v januarju prekril žled in povzročil veliko škode tudi na Koroškem. Ledeni oklep je povzročal težave vse do 10. februarja. In kakšen je bil prvi mesec v zimi 2014/2015 na Koroškem?

V prvi polovici januarja je prevladovalo jasno do delno jasno vreme z vložki

Na podelitvi priznanj za območne naj tematske poti 2014 na sejmu ALPE ADRIA na Gospodarskem restavisišču v Ljubljani – priznanja so podelili direktor ZGS Damjan Oražem, predsednik TZS Peter Misja in predstavnik GIZ za pohodništvo in kolesarstvo Ivan Hribar

kratkotrajne oblačnosti. Povsem oblačna dneva sta bila 9. in 15. januar. Manj jasnega neba smo videli v drugi polovici januarja. V dolini je rosilo 11. januarja, na nadmorski višini 1300 m je rahlo snežilo. Rahlo je snežilo nad 1000 m, v dolini pa rahlo deževalo oz. rosilo 17. januarja. Rahlo deževno je bilo tudi od 21. do 24. januarja. Deževno je bilo ves dan 23. januarja, nad nadmorsko višino 900 m je ta dan snežilo. Več padavin je bilo na vzhodnem delu območja. S petka na soboto (s 23. na 24. 1.) je zapadlo na Pohorju (Komisija, Rogla) do 40 cm snega, na Uršlji gori do 25 cm. Najnižje januarske dnevne temperature so bile v dolini od -7 (1. in 3. 1.) do 3 °C, najvišje pa od -2 (1. 1.) do 10 °C.

Januar je bil primeren tudi za delo v gozdu, predvsem za sečnjo in spravilo lesa. **Pozimi je sečnja bolj primerna kot spomladi in poleti, ko je drevje polno sokov in so dani idealni pogoji za razvoj lesnih gliv in drugih škodljivcev. Pa tudi poškodbe po spravilu so v času izven vegetacijske dobe zelo majhne.** Nekateri lastniki, ki jim lanski žled ni poškodoval gozda ali pa zelo malo, so se odločili za redno sečnjo. Januar je bil primeren tudi za izvedbo nege.

Sicer pa je bil januar tudi pisarniško obarvan. Potrebno je bilo zaključiti in urediti najrazličnejše evidence (o poseku, o izvedenih gojitvenih in ureditvenih delih ter drugo). Vsi ti podatki so potrebni za sestavo poročila o delu in varstvu gozdov v letu 2014 ter program za leto 2015. Potekale so tudi priprave na posamezne projekte.

Ponovno je bilo potrebno preveriti in dopolniti podatke v sanacijskemu načrtu lanskega žledoloma. **V lanskem letu Izvedena in prevzeta gozdna higiena (ureditev in izdelava polomljenih svežih vrhov, nega poškodovanega mladovja) bo sofinancirana**

Zimska idila na Navrškem vrhu (3. 1. 2015)

Pisarno KE Radlje krasi risba (poster) o gozdu, katero so v zahvalo za poučno sodelovanje in spoznavanje gozda skozi vse leto podarili revirnemu gozdarju Aleksandru Vavhu avtorji risbe malčki in vzgojiteljice otroškega vrtca Vuzenica

v letošnjem letu iz sredstev PRP 2014–2020 (evropska sredstva). Iz teh sredstev bo plačljiva tudi obnova oz. sanacijska sadnja v po žledu poškodovanih gozdovih, ki so planirana v sanacijskem načrtu.

Revirni gozdarji so pri izbiri primerne drevja svetovali posameznim lastnikom, ki so se odločili, da bodo ponudili kvalitetno hlodovino na 9. licitaciji vrednejšega lesa v Slovenj Gradcu. Gozdarji KE Slovenj Gradec so sodelovali pri izmeri zbrane hlodovine. Kako je potekala licitacija in kakšne cene so bile ponujene za posamezne sortimente, si lahko preberete v prispevku v tej številki Viharnika!

Gozd spoznavamo na najrazličnejše načine – teoretično s pomočjo najrazličnejše strokovne literature, interneta, ogledov naravovarstveno in gozdarsko obarvanih filmov in praktično, ko se sami ali v spremstvu gozdarja ali drugega dobrega poznavalca gozdnatega mozaika podamo v gozd. V veliko pomoč so nam najrazličnejše tematske poti. Med te spadajo tudi gozdne učne poti in

evropski pešpoti. V OE Slovenj Gradec imamo deset gozdnih učnih poti, čez naše območje je speljana evropska pešpot E 6, ki povezuje Baltik z Jadrantom. Za gozdne učne poti skrbijo ob pomoči občin in drugih skrbnikov gozdarji krajevnih enot, kjer so posamezne poti speljane. Za urejenost in dogajanje na obeh evropskih pešpotah (E 6, E 7) skrbi Komisija za evropske pešpoti v Sloveniji (KEUPS), v kateri smo tudi gozdarji posameznih gozdnogospodarskih območij, kjer se vijeta obe poti.

19. januarja 2014 so se v Žirovnici zbrali predstavniki komisije za izbor in podelitev priznanj naj poti v posameznih območjih. Na sestanku oz. delavnici so sklenili med drugim, da bodo nadaljevali z izborom tematskih naj poti, vendar ne vsako leto.

21. januarja 2014 smo se sestali v Dolenjskih Toplicah člani KEUPS in območni koordinatorji za evropske pešpoti. Podali smo poročilo o dogajanjih in vzdrževanju E 6 in E 7 in program vseh aktivnosti v letu 2015. Letos bodo potekale najrazličnejše aktivnosti na obeh poteh, s

katerimi bomo obeležili 40-letnico "rojstva" prve evropske gozdarske poti na E 6, speljane od prelaza Radelj do Reke (danes do Strunjana). Slovenski del poti je pred 40 leti idejno trasiral gozdar Milan Ciglar, zato se slovenski del E 6 imenuje tudi Ciglarjeva pot.

Na sejmu Alpe Adria "Turizem smo ljudje" v Ljubljani so bile 31. januarja 2015 predstavljene v letu 2014 izbrane najlepše in najbolj zanimive tematske poti v Sloveniji. Skrbnikom poti so bila podeljena priznanja. Med njimi je bila tudi obnovljena Naravoslovna gozdna učna pot Lopan v Mislinji.

Gozdarji potrebujemo dosti kondicije za izvajanje terenskih del. Mnogi so tudi dobri športniki, med njimi je kar nekaj odličnih smučarjev. 31. januarja 2015 je bilo živahno na smučišču pod Kopami. Slovenjgraški gozdarji s Hinkom Andrejcem na čelu so na Pungartu organizirali slovensko gozdarsko tekmovanje v veleslalomu in smučarskih tekih. Ekipa Koroškega gozdarskega društva se je odrezala najbolje! Čestitamo!

Vabljeni na sejem Dom

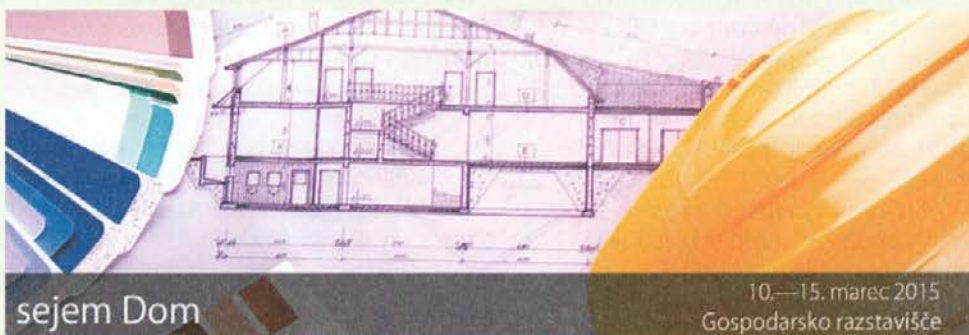
Podjetje Lesoteka hiše se bomo tudi letos predstavili na sejmu Dom med 10. in 15. marcem na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Predstavili bomo našo dejavnost, gradnjo lesenih hiš, posebej pa še nove tipske hišice, katerih eno vidite na sliki.

Ena izmed petih novih tipskih hiš Lesoteka hiše

**LESO
TEKA** MASIVNE
LESENE
HIŠE

Mi smo za les!

sejem Dom

10.—15. marec 2015
Gospodarsko razstavišče

Vabimo vse, ki vas zanima gradnja z lesom in bivanje v ambientu iz prijetnih naravnih materialov, da se oglasite v našem razstavnem paviljonu.

"Kmečka opravila" v februarju

Mag. Jože Pratnekar

Februar je navadno najhladnejši mesec v letu in bogat s snežnimi padavinami. Še vedno velja stari rek: Dan gor, sneg dol. Na polju ta čas vsaj na Koroškem ni posebnega dela. Le na območjih, kjer je zemlja kopna, kmetje začenjajo s pomladanskimi opravili. Na vinorodnih območjih začenjajo rez vinske trte, obrezujejo sadno drevje in opravljajo druga pomladanska dela. Na Koroškem zemlja počiva, zato se kmetovalci bolj posvečamo delu v hlevih in pregledu kmetijskih strojev. Tudi čas kolin je po navadi že mimo.

Februar pa je čas, ko je treba marsikaj postoriti na področju administracije. Razni predpisi, določbe in podobno zahtevajo vse več dela za računalnikom. Bliža se vnos zahtevkov za pridobitev subvencij za leto 2015. Tisti, ki ste dobili obvestilo Kmetijskega ministrstva, da GERKI niso urejeni oziroma da so kje kakšne napake, morate to pred zahtevkom uskladiti na upravnih enotah. V nasprotnem subvencij ne bo moč uveljaviti. Letošnja novost je še ta, da bo treba za tiste kmetije, ki se bodo odločile za ukrep KOPOP (kmetijsko okoljsko podnebna plačila), pred vnosom zahtevkov za subvencije izdelati poseben program aktivnosti. Zato priporočamo, da se zglasite pri svojem kmetijskem svetovalcu, ki bo ta program tudi pripravil. Začetek vnosa zahtevkov za subvencije bo verjetno 1. marca 2015. Pred tem pa mora MKGP (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) izdati uredbo o subvencijski kampanji za leto 2015.

Vlogo za vračilo trošarine za kupljeno nafto v letu 2014 je treba do konca marca oddati na carinski upravi (FURS – Finančna uprava Republike Slovenije), in sicer na posebnem obrazcu TRO–A. Potrdil (računov) za nafto ni treba priložiti, vendar jih je treba hraniti doma deset let.

Kmetovalci, ki so bili v letu 2014 vodeni kot *pavšalisti*, so morali do konca januarja na davčno upravo (FURS) v elektronični obliki poslati poročilo o prodaji kmetijskih pridelkov in lesa v letu 2014. Upajmo, da bodo "zamudniki" popravni izpit na davčni upravi lahko opravili še ta mesec.

Kmetje, ki so davčni zavezanci in vodijo podatke o prodaji kmetijskih pridelkov in lesa, o nakupu reprodukcijskega materiala, kmetijskih strojev oziroma stroškov pri gradnji

Foto: Ida Robnik

kmetijskih objektov, pa so vsake tri mesece lanskega leta na posebnem obrazcu E-davki že pošiljali ustrezne podatke. Za zadnje tri mesece lanskega leta morajo to storiti do 10. marca 2015.

Posamezne kmetije, ki so usmerjene v ekološko kmetovanje, so morale do konca decembra 2014 izpolniti posebne obrazce in jih poslati pristojni ustanovi, ki opravlja ekološko kontrolo. Za leto 2015 bo subvencija za travinje za 100 € po hektarju nižja kot doslej. Priporočamo, da ekološki kmetje pregledate in ažurirate evidence o opravilih, pridelkih itd. Že spomladi se obetajo terenski pregledi, kamor bodo vključene tudi ustrezne evidence.

Mladi prevzemniki, ki se bodo v letu 2015 odločili za prevzem kmetije, morajo vsaj tri mesece pred razpisom za pridobitev nepovratnih sredstev postati lastniki kmetij. Pogodbe o prevzemu kmetije morajo biti overjene pri notariatu. Čas od prevzema kmetije in razpisa pa ne sme biti daljši od 18 mesecev. Mladi prevzemnik kmetije, ki je pokojninsko in invalidsko zavarovan kot kmet, bo lahko pridobil okrog 48.000 € nepovratnih sredstev, tisti, ki pa je v delovnem razmerju izven kmetijstva, pa 18.000 €. Ta denar bo treba nameniti posodobitvi kmetije. Bolj natančna informacija bo objavljena z uredbo in razpisom. Zaradi omejitev pri spodnji meji primerljivih površin, ki mora biti vsaj 6 ha, bo verjetno na Koroškem ta prag doseglo malo kmetijskih gospodarstev.

Kmetje, ki so lani kupovali kmetijsko mehanizacijo ali hlevsko opremo, so morali do 5. februarja 2015 na davčno upravo poslati zahtevo za davčno olajšavo. Poleg obrazca je bilo treba priložiti kopije računov.

Kmetije, ki so imele lani prijavljeno dopolnilno dejavnost, bodo morale do 10. marca letos na posebnem obrazcu prijaviti obračun akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dopolnilne dejavnosti. Tudi to poročilo bo treba na davčni urad poslati v elektronski obliki.

Lani je vlada sprejela novo uredbo, po kateri bodo nekatere dopolnilne dejavnosti po letu 2016 izločene. O tem je bil v zadnji številki *Viharnika* objavljen prispevek Bernarde Javornik, svetovalke za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti pri KGZ Celje. Po tej uredbi se bodo morali kmetje registrirati kot samostojni podjetnik ali kot samostojna družba.

Pred kratkim je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije na vlado poslala pobudo za spremembo in dopolnitev te odločbe. Obstaja namreč bojazen, da bi ta uredba na terenu pomenila, da bi posamezne kmetije opustile dopolnilno dejavnost in s tem se bi še poslabšal ekonomski položaj predvsem manjših kmetijskih gospodarstev. Upajmo, da bo nova vlada omenjeni pobudi prisluhnila in spremenila ta, za naše kmetije neživljenjski zakon.

Ob koncu velja pripomniti, da se mora sodoben kmet poleg upravljanja s traktorjem, reje živine in dela na polju spoznati tudi na računalnik in se sprijazniti s papirnato birokracijo. Še dobro, da imamo na posameznih kmetijah vnike, ki se na računalniško tehniko bolje spoznajo in so starejšim v pomoč. Ob tem se spomnim knjige Antona Komata *Potniki na ladji norcev*, ki slikovito opisuje, kam ta potrošnika družba in ves svet drvita. Poudarja vračanje k naravi, spoznavanje življenja na zemlji, ki obstaja že več milijonov let. V svoji knjigi odločno zavrača industrijsko kmetovanje, večni boj za višje dobičke in kapital posameznikov. Vse to negativno vpliva na okolje in obstoj človeštva. Zagovarja pa okolju prijazno kmetovanje, samooskrbo z zdravno hrano in ohranjanje izkušenj naših prednikov. Menim, da je slovensko kmetijstvo na pravi poti!

Morda pa bi morali nekateri posamezniki stopiti še en korak nazaj in življenje bi bilo lepše!?

Na kmetiji Kajžer v Spodnji Orlici nad Vuhredom

Mirko Tovšak

Tokrat smo se oglasili na kmetiji Ivana Praznika v Spodnji Orlici nad Vuhredom. Kmetijo domačini bolj poznajo pod domačim imenom pri Kajžerju, leži pa na nadmorski višini 800 m, zato je kmetovanje na tem višinskem delu severnega pobočja Pohorja težavno in zahtevno.

Če se namenite na Kajžerjevo domačijo, se je najbolje podati na cesto, ki povezuje Vuhred z Ribnico na Pohorju. Malo preden prispemo v Ribnico, se na levo odcepi ozka asfaltirana cesta proti Janževskemu vrhu. Tja nas usmeri manjša usmerjevalna tabla, namenjena turnim kolesarjem, nato pa se moramo pri manjši kapelici ponovno usmeriti levo po stranski cesti. Kmalu zmanjka asfalta, nato pa po nekaj kilometrih gozdne ceste zagledamo nekaj osamljenih kmetij, med katerimi tik pod vrhom kraljuje lepo urejena Kajžerjeva kmetija.

Na dan, ko smo se oglasili pri Kajžerjevih, so bili vsi člani družine doma. Po predhodni najavi smo se namreč dogovorili, da jih obiščemo v popoldanskem času, ko se iz šole vrmeta tudi oba najmlajša člana družine Ivan in Maruša.

Kajžerjeva kmetija ima bogato tradicijo. Na njej je bilo v prejšnji generaciji rojenih kar enajst otrok, za katere na kmetiji ni bilo dovolj sredstev za preživljanje. Zato so se člani družine postopoma odselili, ostal pa je gospodar Ivan, ki je s svojo ženo Marijo začel gospodariti na novih temeljih. Najprej je bilo treba temeljito obnoviti domačo hišo, zgraditi nov, sodoben hlev za vzrejo govedi, poleg tega pa še obnoviti druga gospodarska poslopja, ki so nujno potrebna za opravljanje nekaterih vzporednih dejavnosti na kmetiji, npr. za spravilo krme in silaže in za shranjevanje kmetijske mehanizacije. Ker se je Ivan usmeril v govedorejo s poudarkom na mlečni proizvodnji, kmetija pa obsega vsega 13 ha obdelovalne zemlje, je bilo treba manjkajočo krmo dokupovati. Tako imajo danes v hlevu 35–40 glav goveje živine, pretežno krave mlekarice črno-bele pasme, in preko Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge Ljubljanski mlekarini letno oddajo nekaj nad 125.000 l surovega mleka. Dovožna cesta je toliko

Kmetija Kajžer

Vsi člani družine Kajžer

usposobljena, da mlekarica prevzema mleko direktno na kmetiji, jo je pa v zimskem času treba redno vzdrževati in plužiti, da je sleherni dan usposobljena za promet tovornih vozil. Najslabše usposobljeni del ceste je zadnji odsek v makadamski izvedbi. Domačini na tem območju (cesta povezuje kar sedem gospodinjstev) si močno prizadevajo, da bi občina Radlje, kamor sodi to področje, našla toliko sredstev, da bi asfaltirala še zadnji odsek ceste v dolžini dveh kilometrov. Radeljski župan je že nekajkrat obljubil, da bo tudi ta del ceste v bližnji prihodnosti obnovljen, vendar navadno ob sprejemanju letnih proračunov za to investicijo zmanjka denarja. Verjamemo, da bo župan Alan Bukovnik, ki kot kmetijski strokovnjak dovolj dobro pozna težave kmetijstva, v bližnji prihodnosti našel rešitev za dokončno obnovo te pomembne prometnice.

Kmetija ima poleg že omenjenih obdelovalnih površin, ki jih kljub hribovitim predelom lahko skoraj v celoti obdelujejo s stroji, še 65 ha gozdnih površin. Dohodek od gozda torej za preživljanje pomeni pomemben vir prihodkov, zato so se odločili, da del gozdnih sortimentov predelajo kar doma. V ta namen imajo svojo žago, kjer večino hlodovine tudi razrežejo in tako vsaj

Gospodar Ivan s sinom pred lovskimi trofejami

deloma predelan les prodajo po višji dodani vrednosti.

Leta 2008 je kmetijo prevzel sin Ivan, ki sedaj skupaj s svojo življenjsko partnerico Jolando gospodari na tem posestvu. Celotna družina se preživlja zgolj s prihodki od kmetijstva, zato je novi gospodar Ivan začel tudi z nekaterimi dopolnilnimi dejavnostmi. Tako se na kmetiji ukvarjajo še s predelavo sadja in čebelarstvom, kar jim prinese nekaj dodatnih prihodkov za lažje preživljanje na tem hribovitom območju. V zimskih mesecih nekaj prihodkov zagotavljajo tudi storitve pri zimskem vzdrževanju gozdnih cest.

Ko predstavljamo kmetijo, ne moremo mimo dejstva, da že leta dobro sodeluje tudi z zadržnim poslovnim sistemom. Tako je bil oče Ivan leta in leta aktiven tudi pri vodenju takratne kmetijske zadruge Vuzenica, saj je bil njen predsednik kar 18 let. Tudi sedaj aktivno sodeluje pri upravljanju združene Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge s sedežem v Slovenj Gradcu, kjer je bil vse od njene ustanovitve tudi član upravnega odbora. V zadnjem mandatu je prevzel funkcijo predsednika te zadruge, ki jo uspešno opravlja. Za svoje aktivno delovanje v javnem življenju je dobil številna priznanja in odlikovanja. Tako je leta 1999 prejel prvo priznanje za

najbolj skrbnega gospodarja gozda, ki ga je podelil Zavod za gozdove Slovenije na območju Koroške. Je tudi prejemnik priznanja Zadružne zveze Slovenije, poleg tega pa je prejel še številna druga državna odlikovanja v času, ko je bila Slovenija še del takratne skupne države Jugoslavije.

Zanimivo je, da so v zadnjih letih vsi moški potomci na tej kmetiji dobili ime Ivan. Najstarejši, sedaj že dedek Ivan, je s to tradicijo začel, za njim je prevzel kmetijo njegov sin Ivan, pa tudi vnuk, ki naj bi bil prihodnji naslednik kmetije, nosi enako ime.

Ko stopiš v domačo hišo pri Kajžerju, takoj opaziš, da v njej domujejo tudi lovci. Tako sta oba starejša Ivana zaprisežena lovca, o čemer pričajo številne lovske trofeje, izobešene v predverju domače hiše.

Še za časa svojega službovanja sem bil nekajkrat na Kajžerjevi domačiji. Že takrat sem dobil občutek, da tam živijo dobri ljudje, čutiti je bilo domačnost in

Dedek Ivan pri svojih živalih

gostoljubnost do slehernega obiskovalca kmetije. Ob tokratnem obisku pa sem še posebej zaznal, da na tej kmetiji živita dve generaciji v lepem družinskem sožitju, da

so kljub skromnemu življenju srečni in zadovoljni. Zato si lahko le želimo, da bi bilo takšnih kmetij v slovenskem prostoru čim več.

Vzreja in gojitev malih živali

Vančy

V tem članku bi rad osvetlil vzrejo malih živali, kakor označujemo predvsem kunce, okrasno in navadno perutnino ter golobe. Je pa gojitev teh živali nekakšna dopolnitev drugih dejavnosti predvsem na kmetijah. Malo bi rad pobrskal po zgodovini in opisal, kako je do te vzreje sploh prišlo. Tokrat se bom dotaknil le kuncev, v naslednjih Viharnikih pa predstavil perutnino, in če bo želja, še golobe. Seveda je razumljivo, da vam bom to predočil na poljudni način, kajti za bolj vedoželjne so o tem zapisane že mnoge strokovne knjige.

Domači kunec

Takoj na začetku moram poudariti, da izraza divji zajec in kunec ne pomenita iste živali. Divji zajci in kuncji se kljub sorodnosti tako razlikujejo, da medsebojna paritev sploh ni mogoča (zaradi različnega števila kromosomov), torej ne morejo imeti skupnih potomcev.

Udomačitev divjega kunca naj bi prvi izvedli Rimljani okoli 100 let pred našim štetjem. Začeli so jih gojiti v velikih oborah. Reja pasemskih kuncev, kot jih pri nas poznamo danes, pa se je začela v Franciji in Angliji okoli 18. stoletja. V začetku 19. stoletja so začeli ustanavljati društva v

Udoben kunčnik

Franciji in pozneje po 2. svetovni vojni je primat na tem področju prevzela takratna Zahodna Nemčija. Po združitvi obeh Nemčij leta 1990 je ta postala v Evropi najbolj napredna po številu društev in organiziranosti gojiteljev malih živali. Po podatkih izpred desetih let je v Nemčiji 162.500 registriranih članov gojiteljev pasemskih kuncev, priznanih 90 kunčjih pasem v 370 različnih barvah, 5.800 društev in 400 specialnih klubov.

Lakota med 1. svetovno vojno je tudi na našem območju prisilila številne družine, da so se lotile vzreje manjših

živali, da bi si vsaj malo izboljšale svoj jedilnik. Konje, močno vprežno živino in sposobne moške je vojni ustroj zahteval zase. Doma pa so ostali žene, otroci in starci, ki niso mogli ustrezno obdelovati velikih kmetijskih površin, za kakšnega kunca se je pa brž *našobalo* skupaj. Tako se je po teh izkušnjah tudi pri nas močno razširila gojitev teh živali in začela so se ustanavljati društva.

Sprva so na kmetijah gojili kunce kar na prostem ali pa v *štalah*, kjer so si živalce pod jaslami kopale svoje luknje in rove ter pobirale ostanke hrane, ki je goveji živini padala od jasl. Iz pripovedi starejših ljudi slišimo, da so se kuncji tako razmnožili, da

Razlika v velikosti med velikim kuncem Liscem in majhnim Hermelinom

so s svojim kopanjem že začeli ogrožati stabilnost poslopij. Problem pa je bil, ker jih je bilo vedno težje ujeti.

Za začetek organizirane reje malih živali na Slovenskem in tovrstne društvene dejavnosti štejemo leto 1904, ko je v Trziču Anton Lehrman ustanovil 1. Krajski perutninarski zavod, ki je bil za tiste čase zelo moderno opremljen. 1. maja 1906 je začel izdajati prvo slovensko revijo o malih živalih z naslovom *Perotninar – I. slovenski ilustrovani mesečnik za umno perotninarstvo s priveskom za umno rejo vseh malih domačih živali*. Društva malih živali, organizirana v Zvezo društev, v njegovo počastitev najbolj zaslužnim gojiteljem podeljujemo Lehrmanove plakete, zlata odličja, srebrne in bronaste značke.

V Sloveniji imamo registriranih in s standardom priznanih (vir iz leta 2004)

Kunci na prostem

74 pasem. Velike pasme so na primer orjak, beli orjak, orjaški lisec in ovnač, poznamo pa še srednje pasme, male pasme, pritlikave pasme in pasme s specifično dlako. Za ilustracijo naj povem, da orjak tehta 7 kg in več žive teže, hermelin iz pritlikave pasme pa doseže največ 1,3 kg.

Mogoče kdaj drugič opišem orjaškega lisca, ki mu pogosto rečemo kar lisec in je njegova reja precej razširjena pri nas. Je pa za razstave njegova gojitev precej zahtevna, saj mora poleg vseh ostalih pogojev njegov kožuh biti obarvan z vsemi ustreznimi pikami, jeguljo in metuljčkom.

Na našem podeželju in drugje pogosto opažam opuščene hleve in senike in kar vidim, kako bi z malo iznajdljivosti in z malo truda lahko

marsikje gojili male živali, pa pri tem nimam v mislih le kuncev, ampak tudi kakšno drobnico ali perutnino.

V Sloveniji imamo po podatkih iz leta 2004 registriranih 34 društev malih živali, ki so včlanjena v Zvezo društev na državnem nivoju. Tudi na Koroškem imamo dobro delujoče društvo, katerega tajnik sem že dolga leta. Veseli smo vsakega posameznika, ki se nam želi pridružiti. Mnogi ne gojijo malih živali le zaradi mesa in jajc, temveč tudi za hobi in za razvedrilo, saj nam znajo ta majcena bitja s svojo hvaležnostjo in mladim zarodom še kako popestriti dan.

Vir: Tomaž Klinar: *Pasemski kunci*. Založba Narava, Kranj: 2012.

Rdeča sreča v kunčniku

Vančy

Gojitelji malih živali smo najbolj veseli prvih legel pri kuncih in tudi izvalitve prve perutnine. Posebej če smo si kupili žival za razplod, nas zelo zanima, ali bodo potomci pravi. Na sliki je 7 kunčkov rdečih novozelancev. Mamico teh mladičev sem dobil že lani spomladi in lani je dvakrat povrgla, vedno po 7 mladičev, ki sem jih vse uspešno vzgojil. Tako tudi letos. Prvih mladičev smo gojitelji nadvse veseli, saj jih je mogoče še isto leto vzgojiti do razstave.

Zimski časi

Janez Bauer

Sneg in hladno vreme sta značilnosti zime. Takrat narava počiva. Naše čebelice prav tako počivajo.

Ste se kdaj vprašali, kaj delajo čebele pozimi? Mirujejo in počivajo. V panju si uredijo zimsko gručo in se stisnejo. Zimska gruča ima obliko kroglice, tako nekako v velikosti nogometne žoge. Običajno si jo čebele naredijo sredi panja zraven zimskih zalog hrane, včasih pa tudi v kakšnem kotu, da prejmejo del toplote od sosednje čebelje družine. Temperatura v čebelji gruči je samo par stopinj nad ničlo. To temperaturo čebele vzdržujejo z drgetanjem in stiskanjem, obenem pa v sami gruči krožijo od znotraj navzven. Stare iztrošene čebele na zunanem obodu gruče tudi umirajo, zato se sedaj število čebel v družini zmanjšuje. S tistih 60.000 sredi poletja do le 15.000 v začetku pomladi. A to je varčno preživljanje zimskega časa in naša čebela kranjska sivka je znana po svojem varčnem obnašanju. Zaradi tega je lahko preživela tudi najhujše zime. Čebelam še najbolj dobro dene suho in mrzlo vreme brez velikih temperaturnih nihanj. Najslabše za njihov obstoj pa je vlažno in megleno vreme s temperaturami okrog ničle. Takrat se zimska gruča razpusti, čebele lezejo po satju, se tam tudi onečedijo in hitro so ustvarjeni pogoji za razvoj plesni in bolezni. Ne mraz, vlaga je veliko hujši sovražnik čebeljih družin.

Prvi zvončki so pokukali izpod snežne odeje.

Že sredi meseca pa se razpoloženje v čebelji družini začne spreminjati. Čebele začutijo, da se je dan začel daljšati in da prihaja novo čebelje leto. Matica zaleže prve letošnje čebele. Jajčeca se čez tri dni spremenijo v ličinko in deveti dan v bubo. To bubo čebele pokrijejo z voščenim pokrovcem in enaindvajseti dan se bo izlegla mlada čebela.

Ob začetku zaleganja se razmere v panju močno spremenijo. Za razvoj čebelje zalege je potrebna stalna temperatura 33 stopinj. Poraba hrane tako močno naraste. V zimskem mirovanju porabijo čebele okrog kilogram hrane, sedaj se pa ta poraba poveča na 4 kilograme in več. Vse je odvisno od moči čebelje družine, kvalitete matice in vremena. Matica začne zalegati sredi zimske gruče, nato pa zalego počasi širi v obliko kroglice. Količina zalege je odvisna od števila čebel, ki to zalego ogrevajo. Zaradi tega močnejše družine v kvalitetno zapaženih panjih z mlado matico lažje

Čebele veliko cvetnega prahu dobijo na mačicah.

skrbijo za zalego. Matica tam zaleže tudi več čebel in taka družina se bo hitro razvijala. Dobili bomo močno čebeljo družino, ki bo prinesla veliko medu. Kjer pa je čebel malo, matica stara in panj slabo zapažen, bo te zalege manj, zaradi tega bo tudi manj čebel in kasneje manj medu. Kvalitetno prezimovanje je zato pogoj za dober pomladanski razvoj čebel, saj nam je takrat pomembna vsaka čebela.

Tudi v februarju že doživimo nekaj dni toplega vremena. Dan se je že kar podaljšal in to začutijo tudi čebele. Ob lepem sončnem dopoldnevu, ko se sonce prisloni ob čebelnjak in ogreje pročelja panjev, se čebele trumoma odpravijo iz njih. Zunaj se otrebijo, v panje prineso kapljico vode in naberejo že tudi prve koške cvetnega prahu. Na prisojnih legah zacveti leska, izpod snega pogledajo prvi zvončki in na vrbah rumenijo mačice.

Vse to daje nov polet našim čebelicam, da bodo lažje dočakale pomlad.

Spletni sistem krava.si

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Radlje ob Dravi

Nekateri rejci imate nadzor nad čredo že urejen v povezavi z robotom za molžo ali pa preko molzišča. Za druge je razvit učinkovit nadzor nad čredo.

Kaj je krava.si? Krava.si je spletni sistem, namenjen vodenju črede govedi.

Kolikokrat v letu se nam zgodi, da pozabimo osemeniti kravo? Kolikokrat se nam zgodi, da pozabimo preveriti brejost krave? Ali pravočasno presušujemo in ovimljamo? Vse to so dejavniki v proizvodnji, ki so izjemno pomembni.

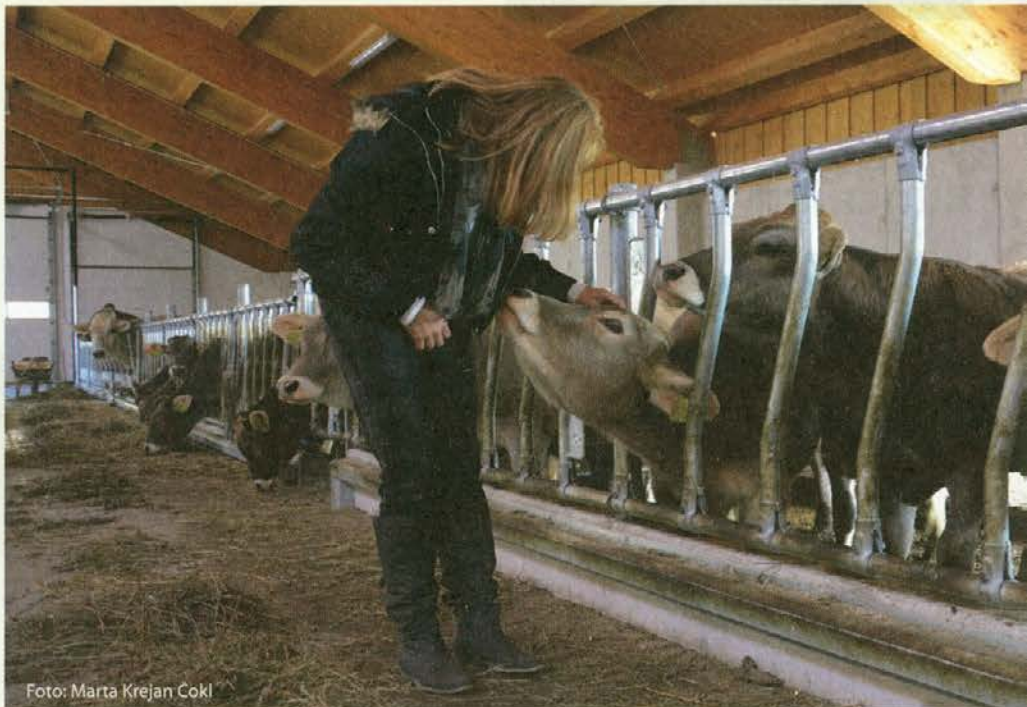

Foto: Marta Krejan Cokl

Opraviti jih moramo pravočasno. Za vsak dan, ko pozabimo na določeno opravilo v hlevu, izgubimo 3.5 evra. Če pozabimo osemeniti kravo in jo osemenimo čez tri tedne, smo izgubili 70 evrov. To so izračuni, ki jih predstavljajo agrarni ekonomisti. In prav je, da jim verjamemo. Denar nam izpuhteva.

Spletni sistem www.krava.si nam omogoča, da izgube zreduciramo na minimum. Omogoča nam skoraj popolni nadzor nad čredo. Opominja nas, katere krave bi se na današnji dan lahko gonile, katere je treba pregledati zaradi brejosti, presušiti, ovimiti, ginekološko pregledati. Izjemna prednost je, da lahko do sistema dostopamo kjerkoli. Dostopamo lahko s pametnim telefonom, tablico ali z osebnim računalnikom.

Prednosti sistema:

- Nadzor lahko opravimo kjerkoli in kadarkoli; na traktorju, v hlevu, v kuhinji.
- Sistem dela opomnike, ki jih dnevno prejemamo na pametni telefon, tablico ali prenosni računalnik.
- Predvidevanje (sistem predvideva dogodke oziroma opravila v prihodnosti).
- Prihranek časa zaradi možnosti dostopa z mobilnimi napravami.

Kdo lahko začne uporabljati sistem in kako?

Sistem lahko začne uporabljati vsak. Najprej zaprosite za uporabniško ime in geslo za testiranje in dobili ju boste v svoj e-poštni predal. Sprva vpišete v sistem vso populacijo plemenic, nato pa za vsako plemenco zadnje dogodke. S tem je za vas delo končano. Sistem dnevno kreira predvidevanja dogodkov in omogoča analize ter predvidevanja.

Obstaja tudi možnost vodenja črede prašičev.

31. januar – dan brez cigarete

Priložnost in spodbuda za opustitev kajenja

NIJZ

V soboto, 31. januarja 2015, smo obeležili dan brez cigarete. Zaradi bolezni, povzročenih s kajenjem, umre približno polovica kadilcev. V Sloveniji to vsako leto pomeni smrt 3.600 posameznikov ali skoraj deset na dan, pri čemer vsak četrti umre pred 60. letom starosti. Čimprejšnja opustitev kajenja pomembno izboljša zdravje in podaljša življenjsko dobo. Za opustitev kajenja so v Sloveniji na voljo številne brezplačne vrste pomoči, tudi svetovalni telefon 080 2777. Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) poudarjamo, da so bolezni in smrti, povzročene s kajenjem, preprečljive in nepotrebne.

Več kot polovica kadilcev želi prenehati s kajenjem, veliko jih v prvih nekaj poskusih ni uspešnih, zato jim je na voljo pomoč. "Opustitev kajenja je koristna za zdravje v kateremkoli obdobju življenja, največje koristi za zdravje pa prinaša opustitev kajenja pred 40. letom," je pojasnila Tadeja Hočevar z NIJZ in navedla oblike različnih programov pomoči od odvajanja od kajenja. "Programi opuščanja kajenja potekajo v zdravstvenovzgojnih centrih, ki so v zdravstvenih domovih po vsej Sloveniji. Kadilci, ki želijo opustiti kajenje, se lahko kadarkoli obrnejo na najbližji zdravstvenovzgojni center in ne potrebujejo napotitve osebnega zdravnika. Lahko izbirajo med skupinskim in individualnim svetovanjem za opuščanje kajenja. Kot brezplačna pomoč kadilcem, ki želijo opustiti kajenje ali potrebujejo pomoč pri vzdrževanju abstinence, je na voljo tudi svetovalni telefon, kjer svetovanje izvajajo usposobljeni svetovalci. Klic na svetovalni telefon 080 27 77 je brezplačen, telefonska številka pa deluje vsak delovnik med 17. in 20. uro. Telefonska številka je objavljena na embalaži tobačnih izdelkov."

Klicatelji dobijo informacije o škodljivostih kajenja, prednostih nekajenja, metodah opuščanja kajenja, ki so v Sloveniji na voljo, kam se obrniti po pomoč, informacije o tem, kako opustiti kajenje, izvaja pa se tudi podpora v času opuščanja kajenja in podpora v času vzdrževanja abstinence. Pri spodbujanju

opuščanja kajenja sodelujejo tudi nevladne organizacije, ki izvajajo programe opuščanja po celi Sloveniji.

Kadi skoraj četrtina odraslih prebivalcev Slovenije

V Sloveniji še vedno kadi skoraj vsak četrti odrasli prebivalec, kar je povezano s pojavom številnih bolezni, (prezgodnjih) smrti ter z velikimi stroški za posameznika, njegovo družino, zdravstvo in celotno družbo. Zato si moramo prizadevati, da razširjenost kajenja med prebivalci čim bolj zmanjšamo. Pri zakonodajnih ukrepih nadzora nad tobakom Slovenija v primerjavi z drugimi evropskimi državami krepko zaostaja. "Do maja 2016 moramo sicer v slovensko zakonodajo uvesti ukrepe, ki jih prinaša nova evropska direktiva na tem področju, vendar pa moramo za čim večje znižanje deleža kadilcev in škodljivih posledic kajenja v Sloveniji izvajati tudi druge učinkovite ukrepe. To so predvsem nadaljnje redno in znatno zviševanje obdavčitev in cen tobačnih izdelkov, uvedba primerljivih stopenj in zvišanj trošarin za vse različne vrste tobačnih izdelkov, s čimer bi zmanjšali razlike v obdavčitvi in cenah med njimi ter preprečili prehod kadilcev na cenejše tobačne izdelke, namesto da opustijo kajenje, popolna prepoved oglaševanja in razstavljanja tobačnih izdelkov brez izjem, uvedba enotne embalaže tobačnih izdelkov in uvedba licenc za prodajo tobačnih izdelkov ter obvezno preverjanje starosti kupca ob sumu, da ni polnoleten," pravi Helena Koprivnikar iz NIJZ. Navedeni ukrepi so pri zmanjševanju razširjenosti kajenja učinkoviti, kar potrjujejo številni primeri drugih držav in podatki iz strokovne literature. Uvedbo teh ukrepov podpirata več kot dve tretjini polnoletnih prebivalcev Slovenije. Dolgoročno pa mora biti naš cilj družba brez tobaka, kar pomeni, da s celovitim programom učinkovitih ukrepov nadzora nad tobakom dosežemo manj kot petodstotni delež kadilcev. Tak cilj so si že zastavile Nova Zelandija in Irska za leto 2025, Škotska za leto 2034 ter Finska in Norveška za leto 2040.

Dodatne informacije:

Nacionalni inštitut za javno zdravje, odnosi z javnostmi

Mitja Vrdelja

Tel. 01 2441 572

E-naslov: mitja.vrdelja@nijz.si

Divja hrana, lepa in zdrava

Lapuh – *Tussilago fafara L.*

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Zdaj, ko je zima pokazala prave zobe, se najbrž večina že veseli časa, ko bo sneg skopnel in bodo zacvetele prve znanilke pomladi, lepe in tudi okusne. Poznam kar nekaj presnojedcev, ki pravijo, da si sestavine za vitaminske *smoothije* včasih nabirajo že pod snegom kar po travnikih in gozdu, in da si sploh ne znamo predstavljati, kako okusne so lahko jedi in napitki iz divjih rastlin. Sama vem, da je končno prišla pomlad, ko v gozdu zagledam drobne rumene cvetove lapuha, ki nas lahko razveselijo tudi na krožniku.

Opis: Lapuh je trajnica, ki najprej požene cvetove, šele kasneje liste. Že v začetku marca lahko tako opazimo koli 15 cm dolge cvetne poganjke lapuha, na katerih je samo po en cvet, ki je pravzaprav socvetje in se imenuje košek. Listi se razvijejo kasneje, ko se rumena socvetja spremenijo v puhaste bele lučke. Listi so pritlični, srčasto okrogli z nazobčanim robom, na spodnji strani belo polsteni. Najdemo ga na vlažnih področjih, zlasti ilovnatih, ker ima rad vlago, sega pa vse do alpskega pasu.

Nabiranje: Za prehrano nabiramo zelo mlade liste, saj kasneje postanejo trdi,

Navadni lapuh, vir: internet

in prav tako zelo mlade cvetove. Cvetovi so zlasti uporabni za lapuhovo vino. Marca nabiramo cvetna stebela in cvetove, aprila pa mlade liste. Iz cvetov in mladih listov lahko pripravimo tudi čajno mešanico.

Zdravilni učinki: Listi vsebujejo malo vitaminov, kot sta vitamin A in C, rudninske snovi, tanin, eterična olja, organske kisline in druge organske snovi. V zdravilne namene za zdravljenje bolezni dihalnih poti nabiramo liste in cvetove.

Lapuh lahko uporabljamo tudi v kulinariki.

Lapuhovo vino

- 3 litre lapuhovih cvetov
- 5 litrov vode
- 1,1 kg sladkorja
- sok 2 limon
- 1 dag kvasa

Koškom odstranimo zelene ovršne liste. V primerno veliki stekleni ali plastični posodi jih prelijemo z 2 litroma vrele vode in pustimo 24 ur. Občasno jih pritisnemo s kuhalnico. Potem tekočino precedimo skozi tkanino, ki jo stisnemo, tako da res precedimo vso tekočino, ki da aromo. Dodamo sok obeh limon in pripravimo kvas. Sladkor raztopimo v 2 litrih vrele vode in ga zlijemo k preostali tekočini. Ko se tekočina ohladi, dodamo aktivirani kvas, pokrijemo in pustimo stati na toplem tri dni. Prelijemo v dovolj veliko steklenico in dodamo še 1 liter ohlajene prekuhane vode ter namestimo vrelo cev. Pustimo na toplem (20 stopinj C), dokler ni vrenje končano. Potem vino odtočimo od usedline v drugo steklenico in dobro zapremo. Čez mesec dni ga prelijemo v manjše steklenice, ki jih prav tako dobro zapremo, po možnosti s prekuhanimi zamaški.

Lapuhova stebela s poprom

Cela stebela damo v vrelo vodo, prevremo in odcedimo tekočino. V majhni ponvi segrejemo olje, dodamo stebela in nekajkrat premešamo, prilijemo še sojino omako in jed ponudimo s sveže zmletim poprom.

Pa dober tek!

Vir: Dario Cortese: *Divja hrana*. Ljubljana, ČZD Kmečki glas, 1995.

Modernizacija na koroški železnici

Gradnja telekomunikacijskih sredstev

Vančy

Foto: Zdenko Kupčič

Če vas pot kdaj popelje mimo zapornic na železniški postaji v Dravogradu, boste takoj opazili velike kupe materialov, velike svitke plastičnih cevi, ravnih debelejših cevi in kovinskih *kanalet* ter betonskih vgradnih jaškov. Seveda boste pa najprej opazili 34 m visoke stebre jeklenih konstrukcij. Ti stebri so postavljeni na več mestih ob železniški progi od Holmca do Maribora

Stari telefonski drogovi z žicami

Vsi ti stebri GSMR so povezani s kablji za napajanje in optičnimi kablji za medsebojno povezavo in povezavo s postajami. Prav tako bo možen neposreden kontakt s strojevodji, ki bodo vozili na teh odsekih.

Pripravljen material za vgradnjo kablov

(za področje Štajerske je takih postavljenih 84) in bodo služili predvsem železnici za izboljšanje telekomunikacijskih povezav.

Tako se bo izboljšala elektronska

povezava med posameznimi postajami in vse bo lahko usmerjeno in povezano s posebnimi dispečerskimi centri, ki bodo tako imeli iz osrednjega centra pregled vožnje posameznih vlakov in jih bodo

lahko usklajevali. Upamo, da se bodo ob ustreznih izboljšavah posameznih prog lahko povečale tudi hitrosti vlakov in pretočnost prog. V tem prispevku opisujem predvsem to gradbeno dejavnost in izboljšave na Koroški progi, ki se izvaja sedaj, medtem ko so te v večini že izvedene na celotnem slovenskem prostoru. Starejši se še gotovo spominjate, ko je bilo ob progi postavljenih veliko drogov, na njih pa so bile na izolatorjih napeljene žice. Te žice so pomenile, da ste ob železnici in so služile za telefonske povezave med posameznimi postajami. Ob postavitvi teh komunikacijskih sistemov bodo te le še preteklost železnice.

To je projekt, ki bo služil železnici predvsem v smislu varnosti prometa. Projekt je financiran s 85 % evropskih sredstev in 15 % sredstev Republike Slovenije.

Želimo si čim boljšo posodobitev železnic, ne le na Koroški progi, ampak v Sloveniji nasploh, vsem, gospodarstvenikom in občanom pa, da bi čim pogosteje uporabljali te usluge.

23. gradovi Kralja Matjaža

Vančy

31. januar, sobota dopoldne, lep zimski dan, vse naokoli sveža belina, saj je ravno v petek zapadel novi sneg. Po lepo spluzeni cesti se je vila kolona avtomobilov pod vznožje Pece na Mitnek, kjer je bilo prizorišče tradicionalne gradnje gradov Kralja Matjaža.

Saj ne, da bi si mislili, da lahko pripravimo Matjažu lepše bivališče, kot ga ima v vsej svoji lepoti Pece, pa vendar smo se veseli podali na to turistično prireditve. Ko smo prišli člani Turističnega društva Dravograd, je na prizorišču bilo že kar veliko graditeljev, ki so se z veliko vnemo lotevali snega. Nekaj pa jih je še prispelo za nami.

Predhodno ob prijavi je bilo treba predložiti idejno skico, ki smo jo poskušali z obdelavo snega tudi uresničiti. Prireditelj je poskrbel, da smo vsi udeleženci dobili topel obrok, poleg snega pa smo lahko prejeli še nekaj smrekovih polen in eno baklo, ki smo jo ob zaključku gradnje postavili, kamor smo želeli; mi smo jo zapičili na vrh imitacije pukštajnskega gradu. Bilo je veliko dobrega zmrznjenega kompaktnega snega, ki smo ga rezali z velikimi žagami in s snežnimi bloki

Prizorišče na začetku gradnje

uresničevali naše zamisli. Prireditveni prostor je bil tudi ozvočen, saj je za popestritev potekal kulturno zabavni program.

Graditelji so prispeli iz celotne Slovenije, bila je tudi skupina iz Dalmacije z otoka Šolta.

Letos je tekmovalo 51 skupin z okoli 600 udeleženci. O izvornosti idej posameznih skupin so iz ure v uro bolj pričale skulpture, ki so dobivale vedno lepše oblike. Bile so pa tudi posamezne skupine, oblečene v zanimive kostume, ki so imele s seboj veliko šaljive opreme. Najlepše pa je bilo ob zaključku, ko so bili

izdelki gotovi in so že ob mraku pred njimi zagoreli posamezni ognji. Takrat sem šele ugotovil, zakaj so nam ob začetku delili smrekova polena. Izbrali so tudi najboljše skulpture. Strokovna komisija in Kralj Matjaž so izbrali: 1. Štrudlni, 2. Ta stari, 3. Huba & The Brothers in Pohodniki Mala Nedelja. Po mnenju občinstva so bili najboljši Pohodniki Mala Nedelja, najboljšo predstavitev pa je imela skupina KUD Šolta.

Prireditve je bila zares prijetna, odlično organizirana in priložnost za mnoga srečanja in prijateljska druženja.

Člani Turističnega društva Dravograd smo zgradili podobo Bukovskega gradu

Med gradnjo

Ob leseni peči je toplo in prijetno

Peter Cesar, predsednik TD SG

Osnovna dejavnost Turističnega društva Slovenj Gradec je prispevati k izboljšanju kvalitete življenja v kraju, k razvoju turizma predvsem na področjih pohodništva in rekreacije, ohranjanje kulturne in etnološke dediščine, urejenost okolja, izobraževanje in ozaveščanje prebivalcev naše občine o pravici in dolžnosti živeti v zdravem in urejenem okolju. V svoja prizadevanja za razvoj turizma, za varovanje narave in okolja vključujemo vse generacije.

Delujemo v sedmih sekcijah. V zadnjih letih so naša prizadevanja usmerjena tudi v mestno jedro, kjer želimo s svojimi aktivnostmi prispevati k njegovi oživitvi. Naše občanke in občani v precejšnjem številu obiskujejo dogodke, ki jih naše društvo pripravlja v starem mestnem jedru. Že kar nekaj let ob sodelovanju s ČS (četrtno skupnostjo) Stari trg-mesto in ČS Center pripravljamo dogodka "Po rožice v mesto" in kurjenje lesenih peči ob slovenskem kulturnem prazniku in v veselem decembru ter še nekatere druge.

V preteklem letu smo v Turističnem društvu Slovenj Gradec pripravili 26 dogodkov, urejali smo tudi pohodniške poti (postavili več kot štirideset novih klopi), organizirali pohode in predavanja, največja pridobitev pa je bil prav gotovo fitnes v naravi. Verjamemo, da poznate naša prizadevanja za dobrobit našega kraja.

V prazničnem decembru smo prvič pripravili prav poseben predpraznični

V mestnem jedru MO SG so zagorele lesene peči in zadišalo je po klobasah.

dogodek, ki smo ga poimenovali "Velika domača klobasarijada ob lesenih pečeh". Ob kurjenju lesenih peči in različnih spretnostnih igrah smo poskrbeli še za kuhanje domačih klobas in prijetno druženje v našem mestnem jedru. Lokalni mojstri priprave domačih klobas so dokazali, da je ta naša hrana boljša od nekaterih vedno bolj tradicionalnih, "uvoženih" jedi, kot so čevapčiči, pleskavice, kebab ... Organizacija dogodka je bila dokaj zahtevna in kar nekaj članov društva je aktivno sodelovalo in prispevalo k uspešni realizaciji. V Turističnem društvu Slovenj Gradec ugotovljamo, da je bila naša ideja dobro sprejeta, dogodek je bil množično obiskan in resnično odmeven. Želimo, da bi ga v naslednjih letih še nadgradili, tako da bi postal turistično zanimiv in tradicionalen.

Tudi v letu 2015 vabimo vse posameznike in skupine, ki bi želeli aktivno sodelovati pri delu Turističnega društva Slovenj Gradec ter s tem prispevati k izboljšanju in popestritvi dogajanja v kraju, da se nam pridružijo. Veseli smo vsakogar, ki prispeva idejo in jo je pripravljen tudi realizirati. Seveda pa smo veseli tudi vseh, ki se kot obiskovalci udeležujete naših dogodkov.

Likovno ustvarjanje v koroškem domu starostnikov Črneče

Hilda Šmon

Dokaz, da je lahko tudi starost dejavna in ustvarjalna, so številne čudovite in unikatne razstave del stanovalcev, ki svojo jesen življenja preživljajo v domu starostnikov v Črnečah. Pred približno štirimi leti smo se v Domu odločili, da se preizkusimo tudi v likovni dejavnosti.

Moja prva srečanja s stanovalci, ko sem začela prihajati kot prostovoljka, so bila plaha in negotova, saj nismo vedeli, kaj lahko pričakujemo drug od drugega. Tudi udeleženci naših likovnih srečanj so se precej menjali. Veliko smo se pogovarjali, kaj bi delali. Bi slikali? Izdelovali lepljenke ali kaj tretjega? Preizkusili smo več stvari in čez približno pol leta smo v skupini točno vedeli, kaj delati. Naredili smo plan dela. Najprej smo začeli slikati rožice in že prvo leto smo se predstavili s skromno razstavo ob tradicionalnem "Srečanju s sorodniki".

Srečanje s sorodniki je v domu velik dogodek, namenjen druženju stanovalcev s svojimi bližnjimi in prijatelji. Poteka prvo soboto v septembru. Na ta dan se v domu dogajajo družabne prireditve, stanovalci se predstavijo s kulturnim programom, na ogled postavijo svoja ročna dela: razne pletenine, šivane prte, slike ... Ker je bila naša razstava lepo sprejeta, smo si za naprej zadali kar zahteven program. Za pomoč pri realizaciji pa sem prosila prijateljico Moniko Gornjec.

Že naslednje leto je bila naša razstava bolj obsežna in naši izdelki boljši. Lani smo se odločili za slikanje podob s panjskih končnic, ker pa so naši prsti preokorni in oči preslabe, smo podobe slikali na deske v velikosti 28 x 58 cm. Naša tretja razstava je bila res nekaj posebnega. Naredili smo kulise čebelnjaka s streho iz skodel in ta čebelnjak so krasile naše povečane panjske končnice. Člani naše likovne skupine, ki je že dve leti v isti zasedbi, smo bili ob odprtju razstave zelo ponosni, ker so čestitke prihajale z vseh strani. To nam je dalo zalet, da smo za konec leta pripravili novo razstavo, ki smo jo poimenovali "Zimska pravljica". Naslikali smo 20 slik z zimskimi in božičnimi motivi. Bil je kar zahteven projekt in naša srečanja so bila precej pogosta, zadnji mesec tudi do trikrat na teden, trajala pa so tudi po 5 ur. A se je splačalo. Na začetku decembra, ko so se začele v domu praznične prireditve, je bila razstava pripravljena.

Likovna skupina v črneškem domu starostnikov

Vsem nam je v ponos in spodbudo, da nikoli ni prepozno za učenje in ustvarjanje. V naši skupini od vsega začetka sodeluje Marija Poprask, ki je prvič vzela čopič v roke pri dvainosemdesetih letih, sedaj je pa prava mojstrica slikanja. Od začetka delovanja sta člana tudi Jožica Trup in Jože Štelcer, kasneje pa sta se pridružili še Jožica Ambrož in Pavla Gošnjak. Slike, ki jih ustvarimo, so last doma in krasijo dnevne

prostore. Za veliko noč bomo pripravili novo razstavo, ki bo v znamenju pomladi.

V Domu z Moniko delava kot prostovoljki, zato sva bili lani nominirani na natečaju za naj prostovoljca leta. Bili smo povabljeni v Ljubljano v Križanke, kjer so nam podelili priznanja. To je velika čast in spodbuda za delo naprej. Še večja spodbuda pa sta uspeh in zadovoljstvo članov naše skupine.

Občni zbor starotrških gasilcev

Franc Areh

Foto: Iztok Butnik

V januarju se začno v gasilskih društvih odvijati občni zbori, na katerih se pregledajo dejanja in dela v preteklem letu. Prvi takšen zbor gasilcev se je drugo januarjsko soboto odvijal v Gasilskem društvu Stari trg. Občni zbor je tokrat potekal v lepo prenovljeni dvorani gasilskega doma, v katero so člani društva vložili mnogo prostovoljnega dela in truda. Po zaigrani gasilski himni so se zvrstila poročila predsednika društva, poveljnika, nadzornega odbora, blagajničarke, referenta za članice, mladino in veterane. Sledili so pozdravi sosednjih in prijateljskih društev. Ko so ocenili, da so v preteklem letu dobro delovali, so zbor zaključili. Sledila sta skromna pogostitev ter družabno srečanje.

Prostovoljno gasilsko društvo v

prihodnjem letu praznuje 90 let delovanja, za kar se bodo začele priprave že v tem letu. Gasilcem želim čim manj intervencij

in drugih nesreč, ki pa jih v zadnjem času žal ne manjka.

Na pomoč!

"Vrtnice" na kosilu pri Rženu

Ivan Rus

Kar tradicija je že, da se pri Rženu enkrat letno srečamo člani skupine za samopomoč "Vrtnice", član skupine Pavli pa je letos obenem praznoval še svoj osebni praznik. Kako malo je treba, da je dobra volja, ki nam je tako primanjkuje. Pri Rženu se dobro počutimo, saj smo v domačem okolju.

Po novem letu se nam je pridružila nova članica Tilčka Pačnik, zato nas je ponovno dvanajst. Lansko leto nas je namreč v sedeminosemdesetem letu starosti zapustila Ivanka Vocovnik. Seveda smo se spomnili nanjo z minuto molka. Voditeljica Danica nam je povedala, kaj bomo počeli v letu 2015. Zelo se že veselimo letnega izleta, ki je vedno zelo

dobro organiziran. Lani smo bili v Logarski dolini. Z nami pojdeti tudi skupini "Jesen" iz Mislinje in "Sreča" iz Slovenj Gradca. Letos si bomo ogledali tudi gledališko predstavo, jeseni pa se bomo dobili v Črni

na Koroškem vsi starejši člani skupin za samopomoč Koroške. Gotovo se nas bo zbralo okoli sto. Nihče ni srečen s svojo starostjo, z druženjem pa si lajšamo osamljenost.

Šport

Slovensko gozdarsko smučarsko prvenstvo

Ida Robnik

Slovensko gozdarsko smučarsko prvenstvo je bilo 31. januarja na Kopah na Pohorju v organizaciji Koroškega gozdarskega društva. Vreme je postreglo z obilico snega, nizke temperature je blažilo sonce, ki je obiskovalcem vsaj v dopoldanskih urah omogočilo razgled, vreden prisotnosti.

V pred kratkim odprtem večnamenskem lesenem objektu na Pungartu sta odgovorna za organizacijo tekem, Hinko Andrejč in Luka Zajec, že zgodaj zjutraj pripravila vse za sprejem tekmovalcev, prijave in razdelitev startnih številčk. Prijavilo se je 77 tekmovalcev iz 11 gozdarskih društev. Na startu veleslalomu ob 11. uri med tekmovalci ni bilo videti treme, na kar je delno vplival pogled na lahko progo, ki je nekatere, ki niso imeli dobro pripravljenih smuč, kar razžalostil, saj se je bilo treba na nekaterih delih poganjati s palicami. Ampak tisti najboljše se na to niso ozirali. Med njimi so bili seveda tudi naši asi, člani Koroškega gozdarskega društva, ki so v skupni razvrstitvi vseh disciplin dosegli prvo mesto.

Hinko Andrejč in Luka Zajec sta delila startne številke.

Veleslalomisti na startu

Veleslalom

V veleslalomu so bili tekmovalci razvrščeni v pet kategorij, dve ženski in tri moške. V starejši ženski kategoriji, letnik 1970 in starejše, sta tekmovali dve tekmovalki in osvojili medalji. Hitrejša je bila Janja Lukanc, članica Gozdarskega društva Bled. V mlajši ženski kategoriji, letnik 1971 in mlajše, so bile med sedmimi tekmovalkami najhitrejše tri:

1. Tina Mencinger, Gozdarsko društvo Bled
2. Teja Peruš, Koroško gozdarsko društvo Slovenj Gradec
3. Lucija Odar, Gozdarsko društvo Bled

V najstarejši moški kategoriji, letnik 1960 in starejši, je tekmovalo dvanajst tekmovalcev. Najhitrejši trije so bili:

1. Branko Gorza, Koroško gozdarsko društvo Slovenj Gradec
2. Bogdan Kutin, Koroško gozdarsko društvo Slovenj Gradec
3. Silvo Podobnik, DIT gozdarstvo Postojna

Točke k skupni zmagi Koroškega gozdarskega društva sta prispevala še Franc Plesec z osvojenim petim mestom in Leopold Mori, ki se je uvrstil na osmo mesto.

V kategoriji moški 2, letniki 1970 do 1961, je bilo petnajst tekmovalcev. Najboljši trije so bili:

1. Dušan Prem, DIT gozdarstvo Postojna
2. Jure Rupnik, DIT gozdarstvo Postojna
3. Dušan Pirc, DIT Gozdarstvo Novo Mesto

Točke k prvemu mestu KGD Slovenj Gradec so v tej skupini prispevali še: Zdravko Miklašič s šestim mestom, Bojan Kočnik z osmim mestom in Gvido Garbus s petnajstim mestom.

V najmlajši in najštevilčnejši moški kategoriji 3, letnik 1971 in mlajši, je tekmovalo enaindvajset tekmovalcev. Prva tri mesta so osvojili:

1. Boštjan Grošelj, DIT gozdarstvo Postojna
2. Jože Primožič, Gozdarsko društvo Bled
3. Boštjan Švegelj, Kranjsko gozdarsko društvo.

Za naše so točke prispevali še Gregor Osojnik s petim mestom, Simon Knez s šestnajstim mestom in Aleš Krevh z devetnajstim mestom.

Moški iz 3. skupine čakajo na rezultate.

Branko Gorza v cilju; ve, da je dobro odpeljal progo.

Nezahtevna proga je zahtevala dobro tehniko in dobro pripravljene smuči.

Moški iz 2. skupine v ciljnem območju bodrijo kolege, ko prihajajo skozi cilj.

Ženski ekipi v cilju

Teki

Tekačic in tekačev je bilo na startu devetnajst. Ženske, tekmovalo jih je pet, so bile razvrščene v eno skupino. Tekmovale so na progi, dolgi 3 km. Najhitrejša je bila naša Suzana Andrejč, ki je prispevala kar 100 točk v skupno malho točk za prvo mesto KGD Slovenj Gradec. Druga je pritekla Katja Konečnik, DIT gozdarstvo Kočevje, tretja pa Janja Lukanc, Gozdarsko društvo Bled.

Moški so tekli na 5 km dolgi progi v krogih. V kategoriji moški, letnik 1964 in starejši, so si prva tri mesta pritekli:

1. Milan Gornik, SGLŠ Postojna
2. Hinko Andrejč, KGD Slovenj Gradec
3. Franc Ivančič, SGLŠ Postojna

V mlajši kategoriji, letnik 1965 in mlajši, so se na prva tri mesta razvrstili:

1. Matej Kordež, Kranjsko gozdarsko društvo
2. Jaka Marolt, SGLŠ Postojna
3. Jernej Donik, Podravsko gozdarsko društvo

Za Koroško gozdarsko društvo je točke v tej kategoriji prispeval Janez Voglar s četrtem mestom.

Rezultati ekipno

1. Koroško gozdarsko društvo
2. Kranjsko gozdarsko društvo
3. Gozdarsko društvo Bled
4. DIT gozdarstvo Posočje
5. DIT gozdarstvo Novo Mesto
6. SGLŠ Postojna
7. DIT gozdarstvo Kočevje
8. DIT gozdarstvo Ljubljana
9. DIT Brežice
10. Celjsko gozdarsko društvo
11. Podravsko gozdarsko društvo

Start, teki, kategorija mlajši moški

Start, teki, kategorija starejši moški

Start, teki, ženske

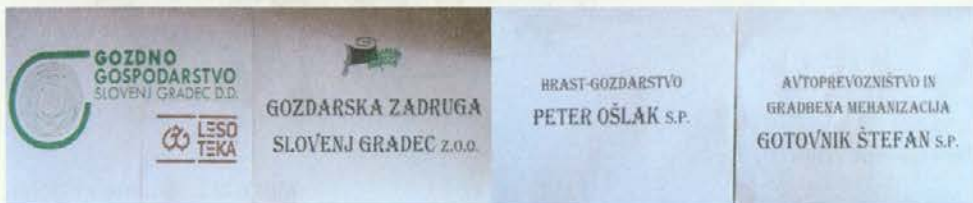
Zaključek prireditve je potekal v Grmovškovem domu na Pungartu, kjer so bili udeleženci državnega prvenstva gozdarjev po dobrem kosilu seznanjeni z rezultati, najboljši pa so prejeli medalje za prva tri mesta in pokale za prva tri društva.

Pokale in medalje so izdelali dijaki Srednje lesarske šole Slovenj Gradec, oblikoval pa jih je Gorazd Mlinšek.

Predstavniki prvih treh ekipnih zmagovalcev so prejeli pokale.

Tudi sponzorje smo predstavili, kot se spodobi.

Triglav nas čaka!

Vanč Hartman

Ko sem se odpravljaj v pokoj, smo se s sodelavci dogovorili, da bomo poskušali vsak mesec izvesti planinski pohod, pretežno v bližnji okolici, v poletnih mesecih pa tudi kje drugje. Krona vseh teh pohodov bo vzpon na Triglav prvi konec tedna avgusta. Pohodi naj bi bili za zaposlene v GG SG in njenih družbah in seveda tudi za naše prijatelje in simpatizerje. V zimskem času je bil prvi pohod v neznanu, proti poletju, ko bodo pohodi postajali zahtevnejši (cilj je priprava na Triglav), pa se bomo za vsak pohod točno dogovorili.

Januarski pohod je bil v nedeljo, 25. januarja. Res je, da smo bili udeleženci samo trije, verjetno zaradi prepoznega obvestila, pa nič zato. Imeli smo prijeten pohod po polmetrskem novem snegu preko vrha Kremžarice.

Kaj pa **februar**? Sodelavec Rajko nas je povabil, da nam razkaže svoj teren. Dobili se bomo pri šoli v Bistriškem jarku, nato pa nas bo popeljal po njemu znanih poteh do jezera pod Golico in nazaj, pa še kaj zanimivega se bo našlo. Hoje je za okoli tri ure, oprema pa naj bi bila primerna za ta letni čas in vremenske razmere. Računamo, da bo pohod v nedeljo, 22. februarja.

Za datum **marčevskega** pohoda se bomo dogovorili na februarjem pohodu. Marca je že čas, da začnemo skrbeti za kondicijo, zato bomo šli iz centra Dravograda mimo Treh križev na Košenjak

Zasnežena pot na Kremžarico

(1522 m), vračali pa se bomo mimo planinskega doma in Ojstrice nazaj v Dravograd. Hoje bo za 4–5 ur.

Aprila bomo osvojili **Olševo** (1929 m), pa ne po najkrajši poti mimo lovske kočice Forštnerce, pač pa po zame najlepši poti z Bukovnikovega sedla. Tudi tu nas čaka okoli 5 ur hoje, pa še nobene kočice ni vmes.

Za **maj** imam v mislih **Peco** (2026 m). Če bomo videli, da smo kondicijsko že dobro pripravljene, se bomo spoprijeli z neoznačeno potjo čez Knipsovo sedlo. Pot je verjetno najlepša od vseh poti na Peco, je pa ves čas zelo strma.

Junija bi se podali po zavarovani poti na **Raduho** in čez Durce nazaj. Kje točno bomo hodili in kaj vse potrebujemo, boste izvedeli pravi čas.

Julija se bomo peljali na Jezersko, od

Pred kočico pod Kremžarjevim vrhom

tam naprej pa imamo na razpolago več variant. Po najverjetnejši bi šli mimo Češke kočice čez Mlinarsko sedlo na **Grintavec** (2558 m), potem pa po Kremžarjevi poti nazaj. Pot po težavnosti, še manj pa po lepotah, nikakor ne zaostaja za Triglavom, prednost Triglava je le še privlačno ime.

Zdaj pa glavno: naš pohod na Triglav po varianti, o kateri smo govorili že lani, bo predvidoma v petek in soboto, 7. in 8. avgusta.

Seveda s tem naših mesečnih pohodov ne bo konec, saj si z gibanjem v naravi vedno znova napolnimo baterije za vsakdanje delo in premagovanje skrbi. Upam, da bo tako nastala skupina dobrih prijateljev, ki vsak mesec komaj čakajo na novo druženje v planinah.

Se že veselim!

Koroški markacisti po Mlinarski poti

Mirko Tovšak

Koroški markacisti, ki delujejo v okviru Odbora za planinske poti pri MDO PD Koroške, vsako leto pripravijo tradicionalni pohod vseh markacistov s tega območja. Na Koroškem je aktivnih skoraj sto markacistov, ki urejajo, vzdržujejo in markirajo planinske poti. Za vsakoletni tradicionalni pohod si navadno izberejo kakšno manj znano planinsko ali tematsko pot, nato pa se ustavijo še na kakšni kmetiji ali v gostišču, da se ob prijetnem druženju še kaj pogovorijo. Letos so tako organizirali že dvanajsti pohod.

Začetek poti pri Povhovem mlinu

Dosedanji predsednik odbora Roman Močnik in predsednik PD Dolga pot iz Dravograda ter nekajletni predsednik MDO PD Koroška Drago Horjak sta se potrudila in pripravila prijetno druženje markacistov na prehojeni Mlinarski poti v Jamnici. To je tematska pot, ki pelje od Povhovega mlina do nekaterih kmetij na obrobju meje z Avstrijo in znane turistične vasice Šentanel nad Prevaljami. Obhodnica se nato ob številnih turističnih kmetijah krožno spusti nazaj do Povhovega mlina. Turistična kmetija Povh, kjer smo pohodniki pot začeli, nudi na ogled etnološko dediščino, poleg tega pa tudi nočitvene kapacitete v posebnem objektu, kjer lahko najamete apartma. Večje skupine turistov lahko pri njih uživajo v kulinarčnih dobrotah iz domače kuhinje v podstrešni dvorani. Našo skupino je gospodar na Povhovi kmetiji pogostil s čajem in potico, nato pa smo nadaljevali pot do kmetije Gradišnik, kjer nas je gostoljubno sprejela gospodinja Martina. Tudi pri Gradiščniku se je vredno ustaviti, saj zna gospodinja pripraviti zares izvrstne domače jedi. Večkrat je ta kmetija sodelovala tudi na razstavi kmečkih jedi na Ptujju, kjer so dobili kar nekaj lepih priznanj in diplom. Po krajšem postanku smo se nato vračali nazaj na izhodišče, med potjo pa smo se ustavili še na kmetiji Jamnikar, kjer smo imeli skupno malico.

Na koncu naj omenim še to, da letos prevzema funkcijo predsednika Odbora za planinske poti na Koroškem Bojan Šipek iz PD Črna, dosedanji predsednik Roman Močnik pa bo odslej opravljal funkcijo predsednika Odbora za Koroško planinsko pot.

Kar lepo število pohodnikov se nam je pridružilo na pohodu.

Po zasneženi poti nazaj v dolino

Skupinski posnetek med potjo

Zgodba življenja

Ivan Rus

Moški srednjih let je bil v veliki stiski. Izgubil je ženo, po težki bolezni mu je zapustila šest nedoraslih otrok. Naj si zopet poišče življenjsko sopotnico? To je vendar zelo težko; še samski moški si težko poišče pridno, pošteno družico, kaj šele moški s toliko otroki. Vedno bolj mu je rojil po glavi najmlajši otrok, star komaj leto in pol, saj mora imeti mamo, pa tudi drugi jo pogrešajo. Težko je biti sam in skrbeti za vse – *ših*t, gospodinjstvo ... Otroci so bili še premladi, da bi mu lahko pomagali.

Znanec mu je svetoval: "Jaz pa vem za neko znanko, vdovo na samotni kmetiji. Morda bo pravšnja zate in te vzame za moža. Kar pobaraj jo." Vlado – tako je bilo ime vdovcu – začne razmišljati o teh resničnih zgodbah. Zakaj ne bi poskusil, morda bi mu prišla gospodinjit? Ne bi se ji godilo slabo, otroci bi jo vzljubili in tudi on sam.

Prijatelj mu je pomagal, da se je z vdovo dogovoril za prvi sestanek, in sicer na cvetno nedeljo pred cerkvijo. Kot razpoznavni znak bo imela na glavi črn klobuček in v roki držala butarico. Ne bosta se mogla zgrešiti.

Vlado si je nadel praznjo obleko in tudi kravato si je zavezal, čeprav je ni nosil rad. Hotel je delovati šarmantno, da bi žensko omrežil že ob njenem prvem srečanju.

Bernarda je nekaj časa oklevala, kaj naj stori. Živeti z moškim, ki ima toliko otrok, ni mačji kašelj. "Ne vem koliko ponudb imam, in da bi šla vdovcu brisat nosove majhnih otrok, jim prat umazano perilo, to pa ne!" Ponoči se ji je sanjalo, da se je poročila. Bila je s kopicco otrok in vsi so jo lepo klicali mama. V polsnu se je zavedela, da še nikoli ni bila mama. Zbudila se je in začela premišljevat: "Kaj ko bi res poskusila? Zmenek pred cerkvijo ni šala, možakar najbrž misli resno in ga tare skrb za otroke. Rad jih ima in jim hoče čim prej poiskati mamo."

V nedeljo zjutraj je vstala nekoliko prej kot po navadi. V hlevu je imela osem krav in dva vola. Tisto jutro je namolzla toliko mleka kot že dolgo ne. "To je morda dobro znamenje," si je mislila, "mogoče me bo pri bodočem možu spremljal blagoslov." Brž se je uredila, klobuček na posebej urejeni pričeksi ji je elegantno pristajal. "Nisem še za staro šaro," si je dejala, "prvi vtis je najpomembnejši."

Do cerkve svetega Roka je prispela že pol ure pred začetkom *žeganja* snopov. Bila je vsa na trnih ob misli, da si je

možakar nemara premislil in ga sploh ne bo. "Še vrane bi se mi smejele!" ji je šinilo v glavo. In v tem trenutku je zagledala pred seboj nadvse šarmantno moško postavo in zazdela se ji je, da je tega moškega že videla nekje. Možakar je pristopil in jo ogovoril: "Ste vi tista Bernarda, s katero sem zmenjen?"

"Seveda!" je nekoliko v zadregi dejala ženska in skozi nasmešek pokazala svoje lepe bele zobe. "Ne vem, kam bi vas dala, zdite se mi tako znani." Spomnila se je sanj, v katerih se ji je prikazal prav takšen moški, in zdelo se ji je, da ga pozna že celo večnost. Iskrice je takoj preskočila. Odšla sta v cerkev k maši, tam pa ji je pogled neprestano uhajal na moško stran. Začutila je, da bo lepotec pravi zanjo. Tudi otroci ne bodo ovira, se bo morala pač navaditi nanje in oni nanjo.

Že na prvem sestanku sta se odkrito pogovarjala, vrgla sta vse karte na mizo, kot rečemo. Bernarda bo prodala živino najboljšemu kupcu – seveda ne pod ceno, ker so bili krave in voli lepo rejeni – sama pa bo šla živeti v dolino. Neki mešetar jo je hotel potegniti za nos, čeprav sta se bila že dogovorila za ceno volov. Odločno se mu je postavila po robu: "Če mi ne plačate zahtevane vsote, vam jih ne prodam!" Mešetar se je čez čas omehčal in umirjeno dejal: "Zelo si trmasta, a vole bom kupil za ceno, za katero sva se zmenila."

Po dobrih šestih mesecih od prvega srečanja – bilo je leta 1975 – sta si Bernarda in Vlado obljubila večno zvestobo, poroke pa nista obešala na veliki zvon.

Dve leti je trajalo, da je Bernarda uredila vse stvari. Dva Vladova mlajša otroka sta se preselila k njej. Na kmetiji se je zopet naselil otroški smeh. K Bernardi se je preselila tudi njena mati. Moči so ji že pohajale, vendar sta zakonca lepo skrbela zanjo, tako da je v skupnem domu preživela še nekaj let. Bernarda in Vlado sta začela graditi novo hišo, morala pa sta se odreči marsičemu, da je zrastel nov dom. Žena seveda ni sedela križem rok. V domači krušni peči je pekla izvrsten kruh in ga prodajala. Sprva ga je mesila ročno, pozneje si je kupila stroj za gnetenje testa. To je bila zanjo velika pridobitev, saj je morala na dan oskrbeti kar tri peke. Kruh so pokupili okoliški krajan, nekaj pa ga je Vlado prodal stalnim odjemalcem v Radljah.

Kljub obilici dela je Bernarda našla čas za rožice. Čudoviti kaktusi in druge cvetlice so krasile domačo hišo. Kjer so rože doma, tam sta ljubezen in razumevanje, pravi ljudski rek.

Sam angel varuh je obvaroval Vlado gotove smrti, ko je omahnil v gradbeno jamo pri gradnji elektrarne Vuhred. Iz

Vlado in Bernarda z vnukinjo Vesno

opaža je na stoterih mestih štrlelo betonsko železo, na katero bi se bil lahko nabodel. Odnesele jo je le z nekaj podplutbami. Gotove smrti se je rešil tudi ob neki drugi priložnosti. Nekega dne bi moral oditi v kovačijo na Muti po kovinske sponse. Vendar je to nalogo potem prevzel njegov sodelavec. Preko Drave je bila napeljana jeklena vrv, na katero je bil pritrjen čoln. Sredi Drave se je vrv nekoliko zapletla, čoln se je prevrnil in delavec je utonil. Možakar je sicer rad pogledal pregloboko v kozarec in to ga je najbrž tudi spravilo v prerani grob.

Ko je Vlado odšel v zaslužen pokoj, je začel izdelovati prečudovite stvari. Koliko miniaturnih kapelic, kolovratov, pručk in drugih predmetov je ustvaril! Intarzije so bile njegov konjiček. Veliko ur dela je bilo treba, da je strop svoje dnevne sobe oblekel z majhnimi furnirnimi lističi različnih oblik. To je treba videti, opisati se ne da! Pred dobrimi dvajsetimi leti je obnovil mlin na Remšniku, na istem mestu, kjer je stal nekoč. Sedaj je to turistični objekt. Ob obiskih turističnih skupin ga poženejo, da pokažejo, kako so nekoč mleli. Ta ljudski mojster je izdelal tudi statve za tkanje, kar ni majhna reč. Vložiti je moral ves trud in znanje, ki si ga je pridobil v življenju. To napravo in njeno delovanje zdaj pokaže na različnih prireditvah. Mladi ljudje danes ne vedo, kako so nekoč na kmetih tkali ročno.

Devet križev ima zdaj mož na plečih, zdravje ga zapušča, a tu in tam še prime za orodje v svoji delavnici in ustvarja. Idej mu ne zmanjka in to ga drži pokonci.

Ob praznovanju okroglega jubileja so otroci Bernardi v zahvalo pripravili pravo veselico. Tudi torte ni manjkalo – znamenje, da je lepo skrbela zanje.

Zelo sem vesel, da sem spoznal ta dva plemenita človeka in da sta me spustila v svojo bližino. Želim jima še mnogo dni skupnega življenja.

O Francetu Prešernu, našem največjem pesniku

Jožica Heber

8. februar je naš kulturni praznik, posvečen spomenu pesnikove smrti. Kot vsako leto so tudi letos po krajih in občinah potekale številne kulturne prireditve.

Tudi pri nas, v Dravogradu, smo ga svečano obeležili. Pri nas je to v domeni kulturnih organizacij in običajno je vsako leto eno od kulturnih društev nosilec osrednje proslave v Dravogradu. Letos so to združeni vsi odrasli pevski zbori v sodelovanju z osnovnima šolama Dravograd in Šentjanž in ti oblikujejo glavino kulturnega programa. Mi v literarnem kulturnem društvu Beseda pa vedno pogosteje obeležujemo 3. december, "Ta veseli dan kulture". Člani se z veseljem odzovemo povabilu

Dr. France Prešeren

knjižnice in veseli smo, da se na ta dan napolni ta hram kulture.

Člani Besede smo skupaj z učenci Osnovne šole Dravograd prebirali dela iz svojega opusa. Sama sem bila zadolžena,

da pripravim nekaj manj znanega iz Prešernovega življenja, česar mogoče v šoli niste slišali. Dotaknila sem se dogodka v Trnovski cerkvi, imenovani tudi kraj nesrečnega imena, kjer sta pred božjim grobom (bila je velikonočna sobota) v pesnikovi duši dozorela sklep in svečana zaobljuba, da bo spisal Primicevi gospodični pesem, tak sonet, "kakršnega še nihče ni pričakoval, ga ni bilu ne prej inu ga tud ne bo, ne kmalu". In lepšega ga še do danes ni. Povabila sem ljubitelje kulture, da vzamejo v roke knjigo Ivana Sivca *Ribčov dohtar*, v njej je namreč veliko zanimivega o pesnikovem življenju.

Večer je s svojim ubranim petjem popestrila Vokalna skupina Rute s Prevalj. Sodelovali so še Literati Mežiške Doline in njihova predsednica Ivana Čreslovnik, ki je predstavila svojo pred kratkim izdano knjigo *Bajberli, koroška deklica*. Očarala nas je tudi pevka Lidija Vidmar s čudovito in občuteno zapeto pesmijo Iztoka Mlakarja, nato smo se pa še malo zadržali ob domačih pristnih koroških dobrotah in veselo pokramljali.

Kam?

*Ko brez miru okrog divjam,
Prijat'li prašajo me: kam?*

*Prašajte raj' oblak neba,
prašajte raje val morja,*

*kadar mogočni gospodar,
drvi jih sem ter tje vihar.*

*Oblak ne ve in val ne kam,-
kam nese me obup, ne znam.*

*Samo to znam, samo to vem,
de pred obličje nje ne smem,*

*in da ni mesta vrh zemlje,
kjer bi pozabil to gorje!*

France Prešeren

Prešernova poezija na Trgu svobode Slovenski kulturni praznik nekoliko drugače

Peter Cesar, predsednik TD Slovenj Gradec

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika, 7. februarja 2015, smo kljub mrazu na Trgu svobode pripravili prijetno druženje ob branju Prešernove poezije. Da bi se v zimskem hladu nekoliko ogreli, smo zakurili leseno peč in postregli z vročim čajem. Za popestritev dogodka je poskrbela Glasbena šola GVIDO (Gvido.si), ki bo glasbeni vložek prispevala tudi na naši tradicionalni prireditvi Podelitev priznanj za lepo urejeno okolje, in sicer v petek, 20. marca, ob 18. uri v MKC na Ozarah. Vabljeni.

V Turističnem društvu Slovenj Gradec ugotavljamo, da sta naše delo in prizadevanje dobro sprejeta, prireditve pa so množično obiskane. Želimo pa si pridobiti nove člane s svežimi idejami, zato tudi v letu 2015 vabimo vse posameznike in skupine, ki bi želeli aktivno sodelovati pri delu Turističnega društva Slovenj Gradec ter s tem prispevati k izboljšanju in popestritvi dogajanja v kraju, da se nam pridružijo. Veseli smo vsakogar, ki prispeva idejo in jo je pripravljen realizirati. Seveda pa smo veseli vseh, ki se kot obiskovalci udeležujete naših dogodkov.

Vajenec Vanči

Korl zaneti prepir (5. del)

Lipnik

Delavec Ferdo, 30–40 let, je bil nizke rasti in mladostnega videza. *Majster* Jehart je Vančija večkrat dodelil na delo prav z njim. V škornjih, s predolgima predpasnikoma in v umazanih rjavih oblekah sta si bila kar precej podobni figuri. Drugi delavci so se zato radi pošalili, češ strojna ima dva vajenca, zaradi česar se je znal Ferdo silno razhuditi.

Nekega dne pa pristopi šaljivi Korl na samem k Vančiju in mu zaupno prišepne, da Ferdo ne sliši rad na ime Ferdo, njegovo pravo ime da je Špicl. Naivni Vanči je seveda ob prvi priložnosti skupnega dela s Ferdom tega poklical z imenom Špicl. Kot da bi udarila strela. Ferdo poskoči, odvrže orodje, zgrabi Vančija in ga trdo prime v kotu ob tovarniškem dimniku. "Kaj si rekel?" zaripel zazija v presenečenega in prestrašenega Vančija. Ta hitro doume, da mora biti s tem imenom nekaj hudo narobe, zato Ferdu takoj pove vse, kar mu je natvezel Korl. Ferdo spusti Vančija in kot ranjen vol glasno rohneč in preklinjajoč začne po strojni iskati Korla. Ta pa, kot da je ravno to pričakoval, se je nekam potuhnil. Drugi delavci so debelo gledali, kaj je nenadoma pičilo Ferda. Tudi *majster* Jehart se je brž prikazal, saj je moralo Ferda zares nekaj hudo razjeziti, da je tako na glas robantil čez vse. Ni bilo takoj jasno, zakaj naj bi šlo. Nekaj je bilo v zvezi z Vančijem, zaradi česar je *majster* vajenca že očitajoče premeril s pogledom. A ravno tedaj se je od nekod prikazal do solz nasmejan Korl in Ferdov bes se je usmeril

proti njemu. Jehartu in drugim delavcem je s tem takoj postalo jasno, da je Korl zopet nekaj ušpičil, kot je bila njegova navada. Tokrat je za šaljivo popestritev delovnega dne zlorabil naivnega Vančija. Saj morda niti ni nameraval kaj slabega, a šel je nekoliko predaleč.

Majster Jehart je nato Vančija podrobno zaskušal, kaj se je pravzaprav pripetilo in Vanči mu je seveda vse opisal. "Če te bo kdo o tem kaj spraševal," je *majster* naročil vajencu, "nikomur ne pripoveduj ničesar. Reci, da si meni že vse povedal." Res so Vančija naslednje dni posamezni delavci spraševali o dogodku, a zvedeli so le to, da *majster* že vse ve. Naposled se je Vančiju zopet na samem približal Korl in ga zaupljivo povprašal, ali ga je Ferdo morda tepel, lasal ali kaj podobnega. Tudi Korl je zvedel le to, da *majster* že vse ve. Imel pa je toliko poguma in poštenosti, da se je kot starejši in izkušen delavec vajencu opravičil ter mu obljubil, da si ga nikdar več ne bo skušal privoščiti za kakšno zganjanje šal. Obljubo je tudi držal. Še več, postal je Vančijev drugi angel varuh.

Vajenec skoraj uniči komerc-krupone¹

Eden od proizvodnih artiklov se je imenoval *komerc-krupon*.² Za to vrsto je veljal poseben postopek strojenja. Cilj je bil naphati med kožna vlakna čim več težkih strojilnih sredstev, da bi bil izkupiček pri prodaji čim večji. Da se pri pranju ob koncu strojenja ne bi izpralo preveč v kožo nabasanega materiala, je bilo pranje omejeno. *Majster* Jehart je v posebnem sodu največkrat sam opravil pranje teh *kruponov*, za pomoč pri delu pa je zaposlil Vančija. Vajenec takrat še ni poznal raznih tehnoloških zvitosti, s kakršnimi so si

usnarji pač povečevali zaslužek.

Tako sta nekega dne Jehart in Vanči pripravljala sod za pranje *komerc-kruponov*. Nekaj sto kilogramov kož je imel Vanči za zmetati v sod, medtem ko so *majstra* nekam poklicali. Vse je bilo pripravljeno, sod zaprt, a *majstra* od nikoder. Kot vedno Vanči požene motor, sod se vrtil, on pa se odpravi iskat *majstra*, češ sod že obratuje. Naposled ga najde in mu to pove. Grom in strela! *Majster* brez besed steče čez celo strojno in zaustavi sod. Vajenec seveda za njim. Le kaj je narobe? "Hitro odpret in *krpone* ven!" zaukaže in že tudi odvija pokrov sode. Potegne na plan prvi *krupon*, ga potiplje, pregleda, nakar si nekoliko oddahne.

"Kak dolgo je pa laufal sod?" vpraša vajenca. "Morda kakih pet minut," odgovori prestrašeni Vanči. "Zamer kaj si, pob," poduči *majster* vajenca skoraj nekoliko jezno, "za špilanje³ *komerc-kruponov* se lahko sod zasučje samo osemkrat!"

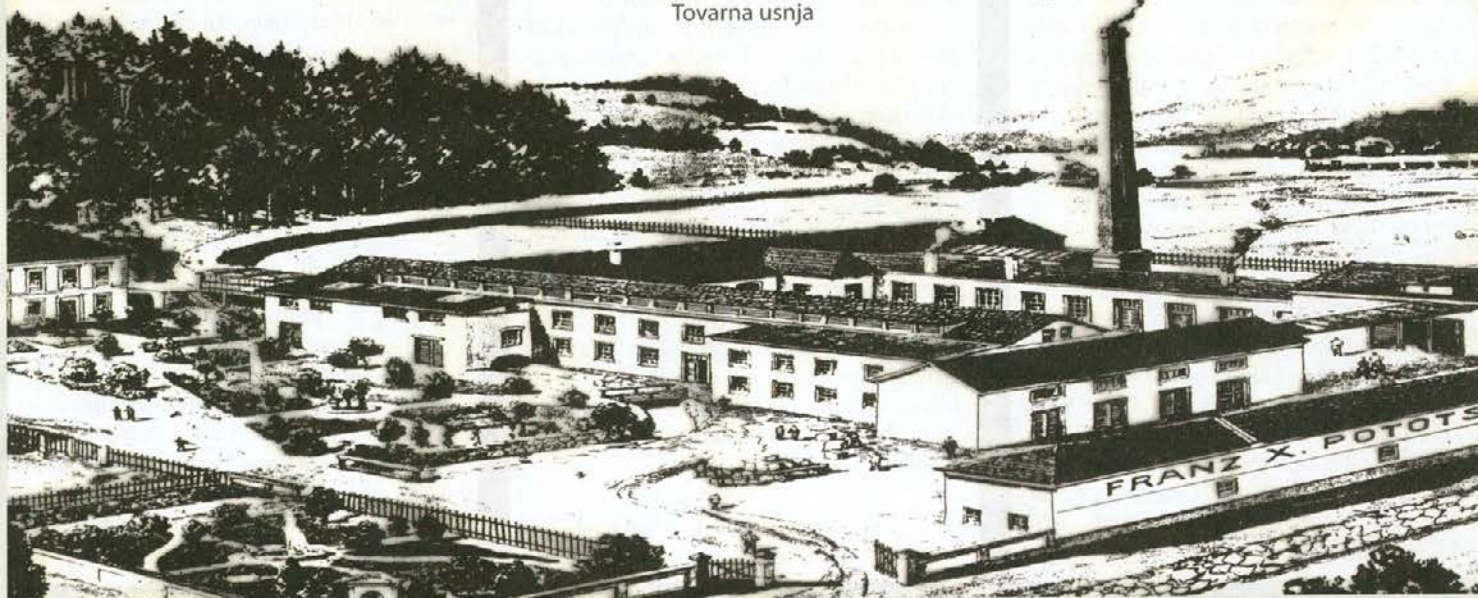
To je bilo za Vančija novo spoznanje, o čemer prej ni nič vedel niti razmišljal. Po *majstrovi* zapovedi je Vanči izpraznil sod in *krpone* zložil na kup. *Majster* si jih je nato skrbno ogledal in naposled zadovoljen podučil vajenca: "Veš, Vanči, štetih *kruponov* se ne sme dolgo prat. Osemkrat se sod lahko zasučje, pa von z vade. Še doro, da joh nisi zažgal". V nadaljevanju vajenca še poduči, da naj vse to obdrži zase.

¹Izdelku se pravilno reče *krupon*, a krajše mu rekli *krpon*.

²Usnjarske tovarne so prodajale usnje bodisi po površinski meri v dm² bodisi po teži v kilogramih. Usnje iz govejih kož se je večinoma tehtalo, le lahke izdelke so prodajali po površinski meri. *Komerc-krupon* so bili izdelani iz največjih govejih kož za težko podplatno usnje. Ker so se prodajali po teži, jih je usnjarna skušala izdelati tako, da bi bili čim težji.

³Od nemškega 'die Spülung' = izpiranje; kože se med obdelavo večkrat izpirajo, izplakujejo.

Tovarna usnja

V slovo
**Stanislav Hudovernik -
Grilov Slavko**
1938-2015

Po hribovitem svetu teh naših zaselkov so posejane prijazne kmetije. Na njih se rad ustavlja naš korak. Na Grilovi kmetiji v Mali Mislinji sta Slavko in Gelca za to znala še posebej poskrbeti. Pred očmi mi bo še dolgo ostala Slavkova podoba s tistih prvih srečanj, ko mi je ob gostoljubnosti razodeval svojo ljubezen do kmečke zemlje. Da je na njej vredno postoriti stotero stvari, da se ob poslopih tudi polja, travniki in gozdovi zrcalijo kot okras lepot te naše narave. Morda so mu o tem res šepetale že rojenice, ko ga je 26. novembra 1938 na Grilovi kmetiji povila mama Matilda. Da pa je bogatila njegove misli in željo globoko zadihati svežino tega zraka, je Slavko dokazal, ko je zmožil po mamini smrti 26. avgusta 1981 na rojstni domačiji začeti znova. Ni potožil ob obilici dela, le nasmehnil se je in zavriskal, kadar je vzdal nov kamenček v razkošje Grilove domačije. Najbrž je ta predanost ustvarjanju skrbela ves čas tudi za njegovo zdravje. Zato smo vsi, ki smo ga dobro poznali, verjeli, da bo kmalu okreval, ko je pred tremi leti zahrbtna bolezen upočasnila njegov korak. Je pa žal neusmiljeno vrtala naprej. Ko so ga v minulem božičnem večeru morali peljati v slovenjgraško bolnišnico, je začelo ugašati upanje, da bo Slavko še ozdravel. 8. januarja letos je ugasnilo bitje njegovega srca. Precej prehitro, saj smo njegovi prijatelji in znanci še vedno željni njegovih optimističnih besed. Tako pa nas spomini vračajo na njegovo življenjsko pot. Na rojstvo in življenje v krogu staršev, brata in treh sestra. Po osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Mislinji, se Slavko ni odločil, da bo znanju obrnil hrbet. Zato je na Ravnah obiskoval srednjo šolo in se po končanem uku zaposlil v Železarni Ravne. Na domačiji je rad delal kot solar in dijak, lep čas pa tudi po opravljeni službi. Mladenič, ki je rad zašel v družbo, se tudi po dekletih ni pozabil ozirati. Ko pa se je zagledal v mlado Gelco, je začel sanjati še o srečni ljubezni. Slavko in Gelca s potjo pred oltar nista predolgo odlašala in pred 50 leti so jima najlepša človeška čustva začela bogatiti zakonske korake. Harmonijo družinskega življenja so okronala rojstva

Stanke, Jožice in Dragice, treh hčerkic, ki so jima lepšale dni, da sta spoznavala, da je živeti res lepo. Ni bilo lahko, a s pridnostjo, kakršno zmoreta le skrbna starša, jima je uspelo poskrbeti za gradnjo hiše, toplega doma Hudovernikove družine v Slovenj Gradcu. A življenje Slavku in Gelci ni znalo odmerjati oddiha. Ko je umrla Slavkova mama, sta se morala odločiti, ali bosta zaživela na Grilovi domačiji in poskrbela, da kmetije ne bo pokopal zob časa. Treba je bilo začeti znova in le Slavko in Gelca vesta, kakšna je cena pridnosti, iz katere sadov je zrastle še ena hiša, povrhu pa še nov hlev.

Grilov Slavko je imel rad ljudi in vselej je bil pripravljen pomagati sosedom in številnim znancem. Optimizma mu nikoli ni zmanjkalo pa odločnosti tudi ne. Ob druženjih je vselej poskrbel za dobro voljo. Rad je imel glasbo, v mladosti je zaigral še na kakšen instrument. Ko je druženje sosedov iz Male Mislinje preraslo še v željo, da bi obudili folklorni ples, je bil Slavko med najodločnejšimi zagovorniki. Na pobudo Stanka Krenkerja se je folklorna skupina rodila pred 14 leti v Grilovi kuhinji. Veselje in ljubezen do plesnih korakov sta združevala dekleta in fante iz Male Mislinje in po uradnih predstavitev v domačem kraju so kmalu zaplesali še v sosednjih občinah. Slavko je bil navdušen nad tem druženjem, ki je vedrilo njegov prosti čas. Zato sta z Gelco odločno zagovarjala ta kulturni utrinek, ko je nenadna tragična smrt pobudnika zasejala malodušje in bi se plesalci skoraj razšli. Folklorna skupina Majsterski je tako v naslednjih letih popestrila veliko prireditev v slovenskem prostoru. Na Grilovi kmetiji je zmogla poskrbeti še za privlačni predstavitvi steljeraje in košnje nekdanj. Slavko je razmišljal, da bi obujanje nekdanjih opravil na kmetijah nadaljevali še v prihodnjih letih. Pa je prehitro posegla vmes bolezen.

Dela Slavku in Gelci seveda nikoli ni manjkalo. So jima pa rade priskočile na pomoč hčerke, zeti pa prav tako. Zato sta na Grilovi kmetiji domovali toplina in srčna povezanost. Da ni bilo časa za staranje, je poskrbelo pet vnukov in tudi že prva pravnučinja. Te otroške navezanosti je bil dedek in pradedek še posebej vesel v letih, ki so mu stregla z bolečinami. Po najboljših močeh mu je skušalo pomagati tudi zdravstveno osebje slovenjgraške bolnišnice, za kar mu žalujoči izrekajo hvaležnost in zahvalo.

Grilovega Slavka je na poslednji poti 13. januarja na mislinjskem pokopališču v Šentilju pospremila množica tistih, ki so ga dobro poznali. Manjkal seveda ni nihče izmed dobrih znancev in prijateljev. Njegovi najbližji se vsem iskreno zahvaljujejo. Bili pa so ganjeni že ob pomoči vseh, ki so pokojniku in Grilovi družini stali ob strani v teh žalostnih in težkih trenutkih.

Marian Križaj

V spomin
Terezija Kotnik
1927-2015

Veliko lepega je povedano o materah. Cele knjige so napisane, veliko pesmi je zapetih in veliko mater je naslikanih. Vse to bi mi posvetili naši mami, Tereziji Kotnik, ampak beseda mati vsebuje misel Moja mama je vse to in še veliko več. Naša mama je posebna, saj je naša. V mislih jo kličemo, ko nam je hudo, in spominjamo se je, ko smo srečni.

Rojena je bila 7. novembra 1927 v veliki Kružnikovi družini na Selovcu v Šentjanžu, ki je štela kar sedemnajst otrok. V njej nikomur ni bilo prizaneseno, niti otrokom, vsi so morali poprijeti za vsako delo, tako na posestvu kot tudi v kuhinji. S tako pridobljeno pridnostjo ji ni bilo težko najti moža. Sedemindvajsetletno dekle se je omožila s Simonom Kotnikom na Čubejevo domačijo, nedaleč od rojstne hiše, kjer se je zanjo pričelo povsem novo življenje. Domačijo je bilo potrebno postaviti na trdne temelje in se odločiti za povečanje družine. Trije otroci, Jože, Silva in Janko, smo osrečili mamo Terezijo in očeta. Pomagala nam je spoznavati svet takšen, kakršnega živimo. Mogoče smo jo kdaj razočarali, a ne namerno, vedno smo želeli le najboljše. Za vse uspehe se lahko zahvalimo le zaupanju v nas.

Kljub najboljšim vrlinam in željam ji je življenjska sreča pred leti v trenutku obrnila hrbet. Velik trud pri obnovi domačije se je izničil, ko je pogorel skoraj nov hlev, nato pa se ji je leta 1972 smrtno ponesrečil mož Simon. Teža neznosnih bremen je ni upognila, še bolj jo je utrdila v skrbi za nas, otroke. Mi smo ji nudili podporo in ji pomagali, kolikor je bilo v naših močeh; prav pri vseh opravilih pa so nam pomagali tudi njeni bratje in sestre, naši zelo cenjeni sorodniki.

Otroci se mami zahvaljujemo za vso materinsko ljubezen, ker tudi sami znamo ljubiti. Laže premagujemo težave, ker nas je naučila strpnosti in zagnanosti. Hvaležni smo ji za toliko stvari, a najbolj za življenje. Otroci si ne moremo izbirati svojih staršev, pa tudi starši morajo živeti z otroki, kakršni pač so. Zahvaljujemo se ji, da nas je v življenju tako lepo vodila, da nas je bila vedno pripravljena tudi poslušati, razumeti in spodbujati. Hvaležni smo ji, ker je imela rada

naše otroke, svoje vnuke in pravnuke, ker je sprejela naše partnerje in nam vselej pomagala, ko smo jo najbolj potrebovali. Z nami je bila, ko smo bili majhni, z nami je bila sedaj in še bi jo potrebovali, če se ne bi zgodilo to, kar se je moralo zgoditi, da jo je k sebi poklical Gospod, ker jo tudi on potrebuje. Za nas, za njene vnuke in pravnuke bo večno ostala zlata mama, babica in prababica.

Vsi skupaj ji zaželimo miren počitek in naj si odpočije od življenjskih naporov.

V spomin

Franc Pšeničnik

3. 12. 1929–29. 11. 2014

Tvoje neutrudne roke
v življenju mnogo so naredile.
Zdaj mir so končno našle,
moči so usahnile.

Dolgo sem zbirala moči, da se poslovim od njega, dragega ata, kajti ni je stvari, ki me ne bi spominjala nanj. Tako malo časa je bilo za slovo, odhajal je še poln življenja, skrbi za nas, svojih bližnjih, vnukov, pravnukov, nečakinj in nečakov. V trenutku smo se morali zavedeti človeške krhkosti in minljivosti, kajti težko najdeš besede tolažbe, ko se zaveš, da je bilo to dokončno slovo.

Že od rosnih let njegovo življenje ni bilo lahko, vendar mu je bilo že v zibelko dano, da bo dobre, vesele in optimistične narave. Na vsakem koraku je bil pripravljen vsakomur pomagati tako z nasveti kot z dejanji. Rodil se je v številni družini na Libeliški gori pri Škurleju, leta 1956 pa se je poročil k Oskrdru, kjer sta z ženo iz skromnih razmer ustvarila prijeten dom, v katerem so se številni sorodniki, znanci in prijatelji radi ustavljali.

Tik pred njegovim 85. rojstnim dnevom ga nam je vzela kruta usoda. Tolaži nas le misel, da smo lahko srečni, ker smo ga toliko časa imeli med sabo in bili deležni njegove ljubezni.

Dragi ata, hvala ti za vse, vedno boš ostal v naših srcih.

Rada bi se zahvalila vsem sorodnikom,

prijateljem in sokrajanom, da ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnjo pot in nam lajšali težke trenutke slovesa.

Jožica

Milan Stopar

12. 5. 1964–10. 1. 2015

Pravijo, da je najlepša ljubezen ljubiti svojega sina, njegova izguba pa najhujša in večna bolečina.

Zaman je iskati besede in tolažilo zopet v črnino oblečeni mami Hedviki, ki milo potoži: "Drug za drugim odhajajo moji najdražji v prerani grob." Njenemu materinskemu srcu je zopet zadala rano pretresljiva novica o izgubi njenega sina Milana, ki je v soboto zvečer, 10. 1. 2015, za vedno zaprl svoje utrujene oči. Prazen sameva zdaj prostor ob mizi, kjer je običajno sedel, ko se je vrnil z dela, kjer sta skupaj pojedla in se pogovorila o vsakdanjih rečeh. Žalna fotografija ob goreči sveči pa mamo Hedviko ves čas opominja na kruto resnico.

Ob oknu je bilo opaziti skromne, a ljubke jaslice, ki so le še medli spomin na komaj minule praznike, katerih smisel sta radost in veselje, ne pa negotovost in strah, ki sta jo navdajala ob Milanovi odsotnosti. Večkrat jo je bil povprašal po jaslicah, ko je ležal v bolnišnici. V njih je zagotovo videl simbol svete družine, ki mu je veliko pomenila. Nemočnega in ločenega od doma so mu trpljenje zagotovo lajšali drobci spominov na dogodka, ki mu jih je na pot navrglo življenje.

V družbi svojih sester Branke in Stanke ter starejšega brata Jožeta je na Selah preživel lepo otroštvo. Dober zgled si je našel v svojih starših in babici. Ni ga bilo dela, ki bi bilo zanj pretežko in ki ga z bratovo pomočjo ne bi zmožel. Zaposlil se je na Ravnah in rad je pomagal vsakemu sosedu ali prijatelju, ki ga je bil prosil.

Še ne polnoletnemu pa so se zamajala tla pod nogami ob smrti obeh sester v tragični letalski nesreči. In kot da družina ni utrpela dovolj velike izgube, se je po dveh letih moral posloviti še od očeta. Veliko breme je padlo na njegova pleča. A

poln moči in mladosti se ni vdal. Z vztrajnostjo, močno voljo in smislom za humor je prebrodil najtežje trenutke. Z odprtimi rokami je sprejel dedija Franca in njegovo družino, s katero si je z leti stkal pristne družinske vezi. Veselil se je rojstev svojih nečakov Branka in Roka, ki ju je sprejel za svoja in ki sta mu v najtežjih trenutkih nesebično vračala njegovo dobroto. Vedno se je izkazal kot skrben sin. Trdno je stal ob strani svoji mami Hedviki in ji bil v veliko oporo, ko jima je usoda vzela dedija in pred tremi leti še brata Jožeta.

"Bil je trden kakor skala, bil pokončen kakor hrast.

A prišel je dan usode, ki je zrušil skalo in je zlomil hrast."

Ni manjkal na kolinah doma, pri sosedih in znancih, z veseljem je skrbel za živino v hlevu, rad pa je tudi kaj dobrega skuhal in bil v dobri družbi.

Morda so bili kot bič ostri udarci le prehudi zanj in so začeli krhati njegovo zdravje. Vsa njemu ljuba opravila so nenadoma postala pretežka in ni jim bil več kos. Hvaležen je spoznal, da ga v trenutku telesne šibkosti njegovi zvesti prijatelji niso pustili na cedilu. Lani, v maju, so ga presenetili s praznovanjem ob okroglem jubileju, ves čas pa so jima z mamo pomagali pri najnujnejši oskrbi za vsak dan.

"Sreče in zdravja vam vsem želim in upam, da se še vidimo," se je po telefonu slišalo njegovo voščilo, ki ga je bil slaboten še lahko izrekel svojim domačim ob vstopu v novo leto. V leto, katerega letnica bo zdaj vklesana na njegovem nagrobnem kamnu in bo kazala svetu, kako prekmalu se je izteklo njegovo pol stoletja dolgo življenje.

Naveličan trpljenja in utrujen od bolezni se je s komaj razločnimi besedami še slednjič poslavljaval od svoje drage mame, naj pazi nase in na svoje zdravje. V mislih na tiste, ki jih je imel rad, se je predal spokojnosti, kjer zdaj nič več ne čuti ne bolečine in ne gorja.

Nevenka Knez

Zahvala gre vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so Milanu in mami Hedviki stali ob strani v najtežjih trenutkih. Iskrena hvala vsem, ki so se v lepem številu udeležili zadnjega slovesa pri sv. Roku na Selah.

Poslovil se je
Arthur Perger
1. 11. 1923–28. 12. 2014

Arthur Perger, univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva, je eden izmed potomcev premožne rodbine Perger, ki je v začetku prejšnjega stoletja posedovala velik del mislinjskih gozdov, kmetijskih površin, žago, sodarno, zabojarno, tovarno lepenke in druge zgradbe in objekte ter dajala zaposlitev in kruh številnim družinam v Mislinjski dolini in okolici. Velika pridobitev za Mislinjo in delavce v gozdarstvu v tem času je bila gozdna železnica, dolga 9,4 km, ki je bila elektrificirana leta 1914.

Naslednik lastnikov Arthur Perger, univ.dipl. inž., je svojo mladost preživel v tem okolju med gozdovi mislinjskega Pohorja. Vedno je delil življenje z gozdovi in gozdarji, ne glede na meje in na lastništvo.

Pripadnost je udeležal tudi kot pobudnik ekskurzije ob praznovanju 100-letnega delovanja Oesterreichische Forstverein. V dnevnem programu 16. in 17. junija 2000 je bil kot cilj ekskurzije predviden in tudi izveden obisk Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec v Radljah ob Dravi, v Slovenj Gradcu in v Mislinji. Kot organizatorja in vodji ekskurzije sta navedena prof. dr. Dušan Mlinšek in Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. Imenovana sta omenjena tudi kot pokrovitelja obiska skupine nemških visokošolskih študentov in profesorjev. Za udeležence ekskurzije je bila predstavitev presenečenje; ne samo strokovno, tudi urejenost in gostoljubnost obiskane kmetije Adam – Koprivnikar je dopolnila celotno pred ogledom prikazano mnenje.

Leopoldina Bezljaj

Zahvala

Ob boleči izgubi drage mame, sestre, tašče, bice in prabice

Ane Šumah, p. d.
Končeve, iz Spodnjega Razborja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, še posebej pa Mateji in Janji Šumah ter Miri Kotnik za nesebično pomoč na domu, in vsem, ki ste nam ob bridkem slovesu stali ob strani in jo pospremili na poslednjo pot na razborsko pokopališče.

Hvala vsem za izrečene besede sožalja, darovano cvetje in sveče ter svete maše.

Hvala za pomoč osebni zdravnici dr. Metki Markovič in patronažni sestri Andreji Šavc za obiske na domu.

Hvala duhovniku Leopoldu Koratu za pogrebni obred, govornikoma Maji Stropnik in Ivanu Glasenčniku, cerkvenemu pevskeemu zboru z Razborja ter praporščakom.

Posebna hvala pogrebni službi Jerneja Zaveršnika in izvajalcu Tišine.

Žalujoci: sinovi Franc, Ludvik in Janez ter hčerke Marjana, Tončka in Anica z družinami, snaha Ivica, vnuki, pravnuki ter polbrat Johan

Leopoldina Bezljaj

Zahvala

Franc Jurač - Franček
30. 11. 1937–5. 12. 2014

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste našega dragega strica in brata Franca Jurača - Frančka v mesecu decembru 2014 pospremili na njegovi zadnji življenjski poti v tako lepem številu, zanj darovali cvetje, sveče in svete maše. Hvala gospodu župniku za lepo opravljen obred, pogrebni službi, govornici in vsem, ki hranite o njem stopinje spomina z njegove prehojene poti. Prav posebna zahvala velja sodelavcem Koroškega radia ter vsem sodelavcem uredništva časopisov in revij, kjer ste v trajen spomin zapisali mnogo lepega, skupaj doživetelega in zato večnega (Viharnik, Večer, Glasilo občine Mislinja in občine Slovenj Gradec), in vsem tistim, ki ste v svojih lepih in izvirnih prispevkih obudili spomine nanj.

Naj luč na gomili tej nikoli ne ugasne.
Srce popotnika, ki se ob njej ustavi,
naj nosi košček njegovega spomina.
Tako njegova pot ostane večna.

Hvala vsem, ki se ga spominjate z lepo mislijo in obiskujete njegov grob.

Vsi njegovi najdražji

V spomin

Franc Kavnik
1931–2013

24. februarja mineva dve leti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast,

dedek, pradedek in brat Franc Kavnik iz Spodnjega Razborja.

Hvala vsem, ki se ga spomnite, postojite ob njegovem grobu, obudite lep spomin in prižgajte sveče.

Za vedno ostaja v srcih svojih dragih.

Luč je izginila v temi in z njo je ugasnilo življenje, ki smo ga spoštovali, ljubili, iz teme pa vznika drevo in raste dalje.

Hrani ga upanje, da je tudi v temni noči nekje globoko v neznanem skrit ljudem nedoumljiv smisel.

Fantek

Marjan Čuješ

Včasih spravi pisca v zadrego tudi taka malenkost, kot je tiskarski škrat. Meni je v članku Reševalec, kjer bi moralo pisati konec, napisal – se nadaljuje! In kaj sedaj? S šoferskimi zgodbami sem nameraval končati, ker se bojim, da so jih bralci že sili, toda urednica *Viharnika* se je na mojo pripombo le nasmehnila in dejala, da naj ubogam škrate, saj spadam v tisto generacijo, ki si ne upa oporekati. To sem menda tudi sam na straneh *Viharnika* večkrat trdil. V današnjih občutljivih časih pa ni enostavno obujati spominov in pisati o dogodkih, tudi če so se zgodili že pred desetletji, ne da bi tvegaj, da se komu zamereš, kajti človekove pravice so danes na prvem mestu. Spomini, kjer ne smeš omeniti imen ali priimkov, so pa kot žganci brez ocvirkov. Ko sem te dileme omenil kolegu, ki se glede mojega pisanja rad šali, me je le zavrnil: "Maček lovi, dokler živi, pevec poje, dokler ima glas, in kdor rad piše, pač piše do svoje zadnje objave. Sicer si pa s tem ne delaj skrbi, ker imaš še vedno tri možnosti. Te so: ali nehaj pisati, ali ti ne bodo objavili, ali pa tega nihče ne bo bral. Najboljša je prva možnost!" Hvala za ta nasvet, dober kolega pa nisi, sem mu odvrnil, pa še to ne na glas, kajti taki časi so. Če danes ozmerjam prijatelja, ki mi ne vrne posojenega denarja, tvegam, da me bo radi užaljenosti tožil, denarja mi pa ne bo vrnil in ga bo raje porabil za odvetnika. In četudi bi jaz vse naslednje tožbe dobil, tvegam, da bo ustavno sodišče nazadnje razsodilo, da ima prav ozmerjani in ne jaz, ki sem ob denar. Lepo bi bilo, če bi znal pisati tako kot francoska pisateljica George Sandova, ki je svojemu zetu zagrozila, da bo v naslednjem romanu vse njegove muhe opisala tako, da ga bodo vsi prepoznali, čeprav njegovega imena ne bo omenila. Zet, ki je bil kipar, ji ni ostal dolžan, ampak je odvrnil, da bo izklesal njen kip z nago postavo in zakritim obrazom tako natančno, da bodo tudi njo vsi prepoznali. Jaz, ki seveda teh lastnosti nimam, pa bom tokrat vseeno poskusil napisati zgodbo s čim manj imeni, pa čeprav sega dogajanje daleč v prejšnje stoletje! Če se bo kdo v njej prepoznal, naj mi oprusti, če ne, pa še toliko bolje.

"Zakaj pa jokaš, fantek?" je vprašala učiteljica malega fantiča, ki je delil šolsko klop z mojim sinom. "Taca me boli," je odvrnil. "Mi smo se mu pa smejali," je doma pripovedoval sin, medtem ko je delal domačo nalogo. Sledila je mamina

pridiga, da se takim otrokom, kot je on, ne sme posmehovati, ker imajo že brez tega dovolj težko življenje. Svoje sem dodal tudi jaz, ker družino tega fanta poznam že iz rane mladosti. Kako je biti lačen, slabo oblečen in živeti v veliki družini brez denarja, pa vem tudi sam. To vesta tudi moja sinova, čeprav le iz mojega pripovedovanja in pravega pomanjkanja, hvala bogu, nista izkusila. Želim si le, da bi ohranila spoštljiv odnos do revnejših ljudi in do vseh tistih, ki so kakor koli in ne po svoji krivdi zaznamovani. Pa ne mislim pisati o tem fantiču, ki sedaj namesto joka verjetno veselo prepeva, pač pa o romski družini, ki živi v naših krajih, odkar pomnim, in se je nazadnje ustalila v mojem rodnem kraju, Žerjavu. Besede v nadaljevanju so bolj namenjene poglavarju te družine, ki sem ga spoznal že v otroških letih, ko je v poletnih mesecih v naši vasi postavil vrtljak ter stojnico z rožami in drugim kičem. Vrtljak še ni imel motornega pogona, zato smo ga odraščajoči fantje poganjali ročno. Za plačilo smo se lahko potem vsi upehani tudi sami popeljali kakšen krog, če je le bilo dovolj drugih, da so nas zamenjali pri poganjanju. Tudi rože smo streljali, a je bila puška za streljanje prirejena tako, da si z njo težko kaj zadel. Žrtvovani dinar za to, da bi se postavil pred kakim dekletom, je bil največkrat le proč vržen. Lepih deklic je bilo tudi v romskih družinah veliko, toda družiti se z njimi nismo upali, ker so nas starši svarili, da lahko končamo v kakem cirkusu, tako kot nekoč od Turkov ugrabljeni otroci. Ti so postali janičarji, ki v naslednjih vojnah svojega kraja niso več poznali in so v bojih postali hujši kot njihovi ugrabitelji. So se pa ljubezni vkljub temu le dogajale. Tudi oče prej omenjenega dečka je našel lepo dekle, ki ni bila njegovega rodu, in vaške ženske so na njuno ljubezen rade opozarjale ter jo kot opozorilo dajale za vzgled. Da neko dekle zamerja varno domače ognjišče za negotovo nomadsko življenje, ki ga gojijo Romi, je lahko vzrok le velika ljubezen. Je pa tudi res, da ta družina ni spadala med tiste klasične selivce, ampak se vsa leta, kar jaz pomnim, drži le naših krajev.

Ko sem odslužil vojaški rok, sem že tretji dan po prihodu domov prijel za volan osebnega vozila pri svojem prejšnjem podjetju v Dravogradu. Pred tem sem tam vozil tovornjak in bil sam svoj gospod, sedaj sem pa postal mnogokrat odvisen od trenutnih muh svojih šefov, ki sem jih prevažal po najrazličnejših nalogah in bil cele dneve zdoma, ter z njimi marsikaj zanimivega tudi doživel. Gradbišča smo imeli po vsej Koroški pa tudi v savinjski in štajerski pokrajini. Ko se je bližala pomlad, sem

peljal komercialista in skladiščnika na pregled stanovanjske barake na Ravne, ki je bila namenjena sezonskim delavcem za gradbišča v tamkajšnji tovarni. Na naše presenečenje pa se je nekdo čez zimo, brez vednosti podjetja, vanjo vselil. Baraka je bila zelo prostorna, leseni pogradi so pa nudili tudi dovolj surovine za kurjavo trenutnim stanovalcem. V te prostore se e na zimo umaknila omenjena romska družina in vanjo namestila še konjiča, da ni zmrzoval na dvorišču, saj jim občina drugega stanovanja ni priskrbela. Baraka je bila nekoč tam, kjer stoji danes glasbeni dom ravskega pihalnega orkestra. Gradbeno podjetje iz Dravograda družine ni preganjalo, pač pa smo nenehno posredovali na ravenski občini, naj najdejo družini dostojno bivališče, da podjetje ne bo ob posel v železarni.

Od tu naprej so se zadeve odvijale tako, da bi jih kak "plemeniti" poslanec, ki je sicer znanja poln, a brez olike, imenoval kar "ciganska posla". Občinski uradniki so družini sicer ponudili neko dotrajano bivališče v okolici, ki pa ga ni sprejela, ker bi imeli otroci le predaleč v šolo. Ko smo uvideli, da občina stanovanj nima ali jih pa iz drugih razlogov ne da, je podjetje vzelo stvar v svoje roke. Očeta te družine sem moral pripeljati v Dravograd na ogled manjše barake, ki bi mu jo podjetje podarilo in bi zanjo plačal le prevoz. Mož je bil z barako zadovoljen, ne pa tudi s prostorom, ki mu ga je ponudila takrat še velika ravenska občina. Na tistem odročnem kraju nekeje v Strojanski reki ni bilo ne vode ne elektrike, zato so tudi to lokacijo upravičeno odklonili. Dnevi so tekli in druge rešitve ni bilo kot pripeljati in postaviti prej obljubljeno barako k tej, že obstoječi, in preseliti nesrečno družino vanjo. Ob tej baraki so postavili še nadstrešek za konja in voz, in ko so naši tesarji z delom končali, smo obvestili še postajo milice, da naj nekdo prisostvuje pri selitvi, da bo vse potekalo, kot je treba, in da ne bo kasnejših komplikacij. Prišel je sam komandir milice. Lep, visok fant, podoben nesrečnemu predsedniku ZDA Kennedyju, ki je bil ravno takrat najbolj popularen, je mirno opazoval selitev. Poglavarja družine ni bilo doma, tisto borno imetje je bilo pa tudi hitro preneseno v novi dom, ki se ga je mati z otroki zelo razveselila in se tudi lepo zahvalila zanj. Še konjiček je veselo hrzal in tolkel s kopiti pod novo streho. Ostal je pa še en problem. Ena soba gradbene barake je bila še vedno zasedena. V njej sta prebivali na črno dve stanovalki, sicer zaposleni pri Gradisu, ki pa sta raje kot v samskem domu svoje firme prebivali tu, v bližini mesta. Dekle z neke kmetije v okolici se je pravočasno odselilo, drugo pa

je vztrajalo do prihoda miličnika. Medtem ko so delavci z deskami zabijali okna in druge nasilno narejene odprtine v baraki, da bi v naslednjih dneh v miru popravili poškodovano notranjost in pripravili barako za prihod sezonskih delavcev, se je med vztrajajočo stanovalko in komandirjem milice odvijal zanimiv, predvsem pa glasen epilog, ki se je končal tako, da je miličnik prinesel otepajočo žensko na prag barake in jo nič kaj nežno spustil na tla, kjer se je kot mačka ujela na vse štiri. V sobo se je vrnil še po kovček in po svojo kapo, ki mu jo je besna ženska med praskanjem in otepanjem zabila z glave, ter ga odložil na dvorišču ob njej. Ona je še vedno preklinjala Tita, Jugoslavijo in njega kot miličniško svinjo, nato se je pobrala in odšla. S šefom sva sedela v avtu in vsa zgrožena opazovala ta dvoboj, saj nisva mogla verjeti, da komandir ni ženski radi izrečenih psovki niti zagrozil, kaj šele napisal kak zapisnik. Pri mojem šefu se je zanimal le, ali je z Gradisom urejeno, da se lahko ženska vrne v samski dom in ne bo na cesti. Ko je bila zadnja odprtina barake zabita z deskami, se je komandir s stiskom roke in s smehljajem na obrazu poslovil od naju in odšel. Moj šef je pripomnil, da je takega moža škoda za službo pri policiji, jaz pa sem menil nasprotno. Škoda, da jih ni še več takih.

Kako dolgo je ta družina ostala v tisti baraki, ki je ni stala niti dinarja, pa ne vem, ker sem potem tudi jaz kot kakšen Rom zamenjal kar nekaj služb, ne zaradi boljše plače, pač pa največkrat nehote, zaradi številnih reorganizacij in združevanj podjetij ...

V tistih srečnih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je šlo moji generaciji najbolje, smo razne vesele dogodke praznovali v ravenski kavarni na Čečovju. V njej so igrali Fantje treh dolin, včasih pa je tam prepevala tudi Majda Sepe, kadar sta se z možem mudila pri sorodnikih na Koroškem. Najbolj smo se vedno raznežili ob zadnjem plesu, ko je ansambel zaigral pesem Iva Robiča "Tebi san več nežno sklapa oči, laku noč ...", katere melodija še vedno odzvanja v mnogih ušesih zato, ker je bila to stalnica vseh ansamblov, ki so takrat igrali v kavarni. Nekoč smo v tej kavarni z zanimanjem pogledovali na slavnostno pripravljeno omizje in ugibali, koga bo gostilo. Na naše presenečenje je prišla omenjena romska družina s prijatelji, ki so nekaj proslavljali. Privoščili so si večerjo in plesali vso noč. Pa kako lepo so bili opravljeni! Moški v črnih hlačah in belih srajčah, ženske pa v dolgih plesnih oblekah in vse posute z bleščicami. Plesali so tako lepo, da jih je bil užitek gledati, zato se je pri sosednji mizi kmalu oglasila

slovenska zavist, napojena z alkoholom. "Danes hiii, jutri pa niii, potem bodo pa spet *feh*tali, namesto da bi delali, presneti cigani!" je bental neki tečež v naši bližini. S svojimi pripombami pa ni mogel razbiti dobrega razpoloženja, ki je vladalo med nami, zato je kmalu utihnil in se po nekaj naših grdih pogledih iz dvorane tudi pobral.

Mene zelo moti beseda cigan in je tudi ne uporabljam, ker sem Rome pri vojaki spoznal tudi z druge plati. Nič slabši vojaki niso bili kot ostali, le da so z njimi večkrat neprimerno ravnali in je radi tega kateremu le prekipela že sicer vroča kri. Bile pa so tudi izjeme, kot je bil je Rom, ki smo ga dobili za *trubača* v našo *kasarno*. Čeprav so Romi znani kot odlični glasbeniki, pa on trobente ni dobro obvladal. Zabavljanje na račun igranja je mirno prenašal, pa tudi na vzdevek *Cigo*, pod katerim so ga vsi poznali, ni jezno reagiral. Smo pa reagirali ostali vojaki, ko nas je nekega dne poklical poveljnik in nas najprej okaral, nato pa pojasnil dotedanjo fantovo usodo. Rekel nam je, da si ta vojak zasluži, da v miru odsluži svoj rok, pa kakor koli že igra. Ta tako imenovani *Cigo* je bil šest mesecev na pripravah v *pešadiji*, česar se mladi vojaki najbolj boje, nato so ga poslali nekam na državno mejo, kjer je bil na stalni straži več kot leto dni. Stalna straža pomeni, da si dve uri na straži, nato dve uri počivaš, potem si dve uri v pripravljenosti in nato zopet za dve uri na stražo itd. V nedogled! Ne glede na vreme ali dnevni čas. Mene je taka straža zdelala v štiriindvajsetih urah, ta Rom je bil pa tem pogojem izpostavljen več kot leto dni. In to na tako imenovani mrtvi straži, kjer je treba biti zelo čuječen že zaradi lastne varnosti in imeti orožje ves čas pod napetostjo. Ker ta vojak ni bil nikoli bolan pa tudi simuliral ni, ga nihče ni zamenjal. Po tem pojasnilu nas je rahlo osramočene oficir zapustil in tudi *Cigo* je vsaj v naši četi čudežno izgubil svoj vzdevek ter spet pridobil svoje pravo ime kot vsak dostojen človek.

Že uvodoma sem dejal, da živi družina med nami, odkar pomnim. Potem ko se je ustalila v Žerjavu, je oče za svoja pota rad uporabljal usluge gozdnih šoferjev pa tudi v mojega *fička* se je rad usedel. Bil je dober sogovornik in priznal je, da se posebej lepo počuti v kabini rdečega MAN-a, ki ga je upravljal dobrodušni in vedno vedro razpoloženi šofer Štefan iz Mislinje. Njega je še posebej spoštoval, saj je zanj marsikaj dobrega storil.

Ko je poglavar te družine umrl, so se otroci od njega poslovili tako, kot se lahko poslovijo le revni otroci še bolj revnih staršev. Na dan pogreba se je v Črno zgrnila velika množica žalujočih

sorodnikov in drugih znancev. Najrazličnejše registracije vozil, tudi iz zamejstva, so pričale o veliki povezanosti Romov. Na pogreb je bil povabljen ravenski pihalni orkester, katerega član sem tudi jaz. Ob poslovljni vežici smo igrali mi, do groba pa je nato pokojnika spremljala romska glasba – harmonika in violina. Vsaj zame je bil to veličasten pogreb, pa sem bil v svojem življenju že na mnogih. Bogati otroci še bolj bogatim staršem takih pogrebov ne privoščijo več, ampak jih mnogokrat raje anonimno pospremiti na zadnjo pot zato, da za njimi več ostane. Nekoč smo se od umrlih poslavljali več dni in se jih še leta dolgo spominjali, danes pa se od pokojnikove žare, ki že sicer deluje neosebno, v tisti uri ali dveh pred pokopom niti prijatelji ne utegnejo več dostojno posloviti. To je pa najboljši način, da se na človeka, ki nam je bil sicer drag, hitro pozabi. Ampak, taka je današnja realnost, ki pa traja le do smrti, saj potem smo te edine pravičnosti na svetu deležni vsi in ji nihče ne uide.

Tokrat naj tiskarski škrt napiše "konec", če ne, bom pa s svojimi zgodbami nadaljeval do druge možnosti!

Franc Ksaver Meško – znamenje našega kraja

Nevenka Knez

„Mrzel in neprijazen je bil dan, ko so polagali v grob na pokopališču pod cerkvico sv. Roka na Selah svojega dušnega pastirja in velikega človeka Franca Ksaverja Meška. Okrog ušes je množici pogrebnikov bril močan veter, ki je nosil snežinke in s tuljenjem preglasil vse besede, ki so mu jih bili izrekli ob slovesu.“

Tako se starejši krajan Sel in Vrh spominjajo tistega dne pred 51 leti, ko so se kljub strašni vremenski ujmi v velikem številu udeležili pogrebnega obreda. V nedeljo, 11. januarja, smo župljani Sel pri sveti maši obhajali obletnico njegove smrti. Njemu v spomin je predsednik VS Sele-Vrhe, mag. Peter Pungartnik, v imenu MO Slovenj Gradec položil venec na njegov grob, ki ga zdaj prekriva snežna odeja. Vsi udeleženci pa smo se na ta hladni dan lahko ogreli v Meškovi sobi, kjer je ob toplem čaju stekla marsikatera beseda o njem.

Večer poprej je bil organiziran tudi nočni pohod po Meškovi poti, ki se ga je letos udeležilo rekordno število pohodnikov, ki so ob soju luči in bakel v dobri družbi

prehodili dolgo pot, po kateri je ničkolikokrat stopal župnik Meško, sam ali pa v spremstvu svojih faranov, ko se je ob praznikih odpravil k sv. Neži ali v času suše, ko je vso pot z molitvijo prosil za potreben dež.

Vaški praznik vsako leto zaokroži osrednja prireditev, ki se odvija tretjo nedeljo v januarju, ko nas na odru večnamenske dvorane Krajevne doma na Selah vedno znova navdušijo vrtčevski in šolski otroci, domači MPZ Franca Ksaverja Meška ter znani gostje, ki se radi odzovejo našemu povabilu.

Nagrobni kamen s posvetilom, ki si ga je Meško sam napisal.

GLI d.o.o.

Gozdno lesni inženiring

**LESO
TEKA** projektiva
projektiranje
svetovanje
nadzor

**LESO
TEKA** MASIVNE
LESENE
HISE

Mi smo za les!

Foto: Ida Robnik

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si,
viharnik.gg@gmail.com

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

To številko je uredila:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

Foto: Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

Petelina "Prešeren" in "Štefan"

Milena Cigler Gregorc

Nekdanji Literarni klub Slovenj Gradec je bil legendaren. Še sedaj se vsi, ki smo bili redni člani in obiskovalci, z nostalgijo in obenem vedrino spominjamo vseh sestankov v Kulturnem domu, *posestankovanja* v tedanjem hotelu Kompas in vseh izletov in piknikov, ki so bili navadno več kot *utrgani*.

Tako smo se neko leto, kmalu po vojni za Slovenijo, na povabilo Kulturnega društva Ihan (vabilo je seveda *zrihtala* moja sestrična Sandi), odpravili z avtom v moj rojstni kraj na proslavo ob obletnici smrti dr. Franceta Prešerna. S seboj smo vzeli mojo prijateljico Zlatko, ker sva v mladih letih kot agronomki na Višji agronomski šoli v Mariboru zaprosili za opravljanje prakse na Farmi Ihan.

Koroško smo zapustili obsijano s soncem. Uršlji, pokriti s snegom, smo še zadnjič pomahali v Mislinji, potem pa smo potonili v Hudi luknji in potovali dalje proti Domžalam. Z Zlatko sva obujali spomine na prakso v Ihanu, Jera in Marija ter Franček pa so Zlatki pripovedovali o dogodivščinah z naših drugih prireditev in izletov. Tako smo se znašli že na Vranskem. Ker sem jaz bila voznica, jih nisem nič vprašala, kam naj zavijem, čeprav sem jih spravila v začudenje, ker sem zavila v Tuhinjsko dolino. A jaz se vedno držim te poti v rojstni Ihan. Kmalu smo zavili proti Arboretumu Volčji Potok, ki pokrit s snegom ni bil tako atraktiven kot spomladi, poleti in jeseni. Skozi Domžale smo se *prifurali* k znanemu spomeniku NOB in v križišču sledili tabli Ihan. Tu se je začela moja vloga vodičke: "Evo, takoj na desni od table je najboljša slaščičarna v Sloveniji Lenček."

"Lastnik Janez Lenček je svetovno znan, čeprav Korošci še niso čuli zanj," reče Jera.

"Tu gremo mimo tovarne torbic TOKO, kjer se je izučila moja starejša sestra." Sedaj tovarna ne deluje več. V hišici pred mostom, sem jim povedala, je Rezna Joži spoznala svojega Marjana. Joži zdaj skoraj edina v Sloveniji sama izdeluje cekarje za gorenjsko narodno nošo, odkar je šla tovarna Univerzale v stečaj.

Pridemo v Prelog pri Ihanu. Pričaka nas megla, megleno je bilo že v Kamniku. V Domžalah še bolj. Pridemo v Ihan: trda megla. Jaz se ne spoznam več, Zlatka pa še manj, ker že 40 let ni bila v Ihanu. Peljem nekako po občutku zmeraj naprej,

premišlujem, kje moram zaviti k sestričnam in teti in kje je gasilski dom Ihan. Zlatka pravi: "Meni se zdi, da moramo desno in še enkrat desno." Na slepo *probam*. Obrisi hiš so nerazpoznavni. Samo mostiček čez rečico se kolikor toliko vidi, peljem čez in ustavim pred neko ogromno zgradbo, da bi vprašala za pot. Neka gospa na pragu me gleda, oblečena je čudno. Približam se ji in vidim, da smo v samostanu Mala Loka. "Oh, gospa nuna, povejte, kje je Gasilski dom Ihan, prosim!"

"To morate pa kilometer nazaj in levo in desno," prijazno pove. Peljemo, kot je rekla, mogoče smo prehitro zavili, kar naenkrat se najdemo pred dolgimi nizkimi halami, široka vrata pri vhodu nam povedo, da smo na Farmi Ihan. Znan starček pometa pred vrati, belih las in

droben, Zlatka ga prepozna. "Milena, pri moji veri, Štefan je! Se spomniš, kolikokrat sva se smejali, ko mu je bil en petelin v boku čisto podoben?"

"Ja, takrat je bil še mlad in se je važno nosil," dodam. "In se spomniš, 'moj' petelin je bil pa čisto Francetu Prešernu podoben ..."

"Ja, se spomnim, in še veš, ko sva prišli na *šiht*, je šef rekel, da je Štefan bolan in mu je treba zaviti vrat!" Petelinu, seveda. "Dobro, da ni rekel, da Prešernu, čeprav je bilo tudi Štefana škoda," se je *hecala* Jera.

V smehu smo končno našli tudi gasilski dom, se kot Korošci seveda dobro izkazali z nastopom, potem pa so nas gostili tako dolgo, da je bil oder ves lepljiv od limonovega likerja in ostalih dobrot, ki so popadale na tla.

Snežna nevihta stoletja

Irma Marija Zajc

Ob poslušanju radia, gledanju televizijskih oddaj in ob izdajah časopisov sem se pošteno zamislila. Če prihaja snežna nevihta stoletja, kot seveda piše na naslovnici časopisa, se moram na to pripraviti.

Kako? Ni problema, navodila sem ravnokar ujela na uho. Torej, ker se že prištevam med starejšo populacijo, to pomeni, da jutri ni priporočljivo pomoliti iz bajte niti nosu. Hrano in pijačo moram nabaviti danes. Ampak, zunaj že naletavajo snežinke, metež je torej tik pred vrati, pa se še v trgovino niti odpravila nisem. Aha, čaj sem skuhalo, nalila sem ga v termovko, saj veste, če me napade nevihta stoletja. A dam še en sendvič v nakupovalno torbo? Seveda, ne morem umreti od lakote v tem vremenskem pojavu. Kaj pa naj obujem? Visoke škornje z nizko peto? Ne, mi lahko spodrsne, padem in sneg me bo zametil. Nihče me ne bo našel. Kar zavriskala sem, ko sem se spomnila na snežke, kupljene v Mariboru v trgovini Stiefelkonig. Bili so kar zasoljeni, a končno bodo prišli v poštev. V torbo sem dodala še dodaten šal, kapo in rokavice. Za vsak primer, saj veste, nevihta stoletja ...

Pogledala sem še skozi okno in videla snežinke, ki plešejo ob rahlem vetrcu. Sedaj snežinke, še malo, pa bo vihar. Kaj še čakam?! Zavila sem se v topla oblačila in krenila na pot v trgovino. Nakupovalna torba je že sedaj polna in zelo težka. A moram upoštevati navodila, ki sledijo vsako uro, moram se pripraviti na snežno nevihto stoletja.

Menda se bom pa ja vrnila domov živa in zdrava ...

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

DOBRO VPRAŠANJE

Prijatelja se pogovarjata: Policisti hočejo svoje, vojaki hočejo svoje, zdravniki hočejo svoje, gasilci hočejo svoje. Saj je prav, da vsi hočejo tisto, kar jim pripada, mene pa zanima nekaj drugega.

- Kaj?
- Kdaj bo prišlo na vrsto preprosto ljudstvo?

POMOTA

Janez sreča prijatelja in opazi, da ima povsem rdečo ličnico. Vpraša ga: Kaj pa se ti je zgodilo?

- Na avtobusu sem zagledal nežno dekle in jo uščipnil za rit.
- Zakaj pa si tako rdeč v obraz?
- Izkazalo se je, da vendarle ni bila tako nežna.

DOBRA ODLOČITEV

Šef oznani pomočniku: Odločil sem se, da ti bom odslej zaupal več odgovornosti.

- Hvala, šef. V kakšni obliki pa?
- Odgovarjal boš za vse, kar bo narobe.

SRAM GA JE

Tinetu je umrla že tretja žena, sosed Janez pa nikakor noče na pogreb. Žena ga vpraša: Le zakaj nočeš iti na pogreb?

- Sram me je. On me vabi že tretjič, jaz pa njega nisem še nikoli ...

VE

V šoli so imeli cepljenje. Zdravnik vpraša Uroša: No, Uroš, ali veš proti čemu sem te cepil?

- Vem. Proti moji volji! Jezno odvrne Uroš.

NAPOL

Pijančka v gostilni se pogovarjata, pa potoži eden: Ljudje me obrekujejo, da dvakrat na dan prevaram ženo!

Drugi ga miri: Ne sekiraj se. Pri taki govoricah je vedno res le polovica.

NA IZPITU

Profesor na izpitu reče študentu: Zelo nerad mečem študente na izpitih, Povejte mi vsaj nekaj o pesnikih srednjega veka, pa vas spustim.

- Vsi so že mrtvi! glasno odgovori študent.

MISLIL JE

Jaka sreča prijatelja in mu ves vesel reče: Čestitaj mi! Dobil sem sina!

- Tristo kosmatih, pa veš, kdo je oče?
- Če še kdaj zineš kaj tako neumnega, te bom po zobeh!
- Oh, oprusti, sem mislil, da veš.

OBTOŽBA

Štorklji gledata skozi okno spalnice pa reče ena: Poglej no, poglej, kaj delata!

- Vidim. Potem bomo pa spet štorklje krive za vse! jezno doda druga.

ZAMAŠEK

Prijatelj vpraša Janeza: Janez, ali veš kakšna je razlika med devico in steklenico?

- Ne, kakšna?
- Steklenico moraš pred uporabo odmašiti, devico pa zamašiti.

KAZEN

Ostareli znanki se pogovarjata: Ali vi res sovražite moške?

- Res. Že vse življenje.
- Zakaj ste se pa potem poročili?
- Da vsaj enega pošteno kaznujem.

POTRDITEV

Kandidata za službo vpraša delodajalec: Pravite, da ste sposobni za različna dela.

- Tako je.
- S čim lahko to potrdite?
- V zadnjih štirih mesecih sem zamenjal deset služb.

DVA OSLA

Urošev oče vpraša učitelja matematike: Koliko zahtevate za matematične inštrukcije za mojega sina?

- Tristo evrov na mesec.
- Tristo? Kaj ste znoreli? S tem denarjem si lahko kupim celega osla!
- Kar, potem boste imeli v hiši pač dva.

VZROK

Sodnik med razpravo vpraša obtoženca: Obtoženi, zakaj toliko lažete?

- Obtoženi odvrne: Ker me vi toliko sprašujete.

Utrinki 2014

1. V začetku leta vso deželo je oklenil žled, potem pa težke so poplave gnjavile nas spet in spet; nekateri od vodilnih so obremenjeni z greh, morda pridružili ostalim bodo se v kehi!
2. V Ameriki imeli nogometne so meritve, v Sloveniji pa že spet predčasne so bile volitve; politiki drdrali so molitve svoje, da pobrali vseh simpatizerjev bi glasove!
3. Nemci 1 : 0 premagali so Argentino, politične nasprotnike pa odločno je naš Miro! Lahko le upamo srčno, da z zmagovito stranko se izkazal bo!
4. Bali smo se, da EU-trojka bo prišla se pa v Bruselj kandidatka komisarska je odpravila. Žal se na začetku zgodba z izborom je zapletla, končno pa izbrana je bila vsestranska Violeta!
5. Nekatero kandidate za ministre vlada komaj je dobila, naj obljube v mandatu svojem bi v celoti izpolnila! V DUTB pa že imajo astronomske plače, sanjamo lahko le, kdaj približno takšne bodo tudi naše!
6. Kriza naša pa že dolgo vleče se kot jara kača, stanje pa na boljše le počasi se obrača; žal na mnoga prizadevanja imajo vpliv še razni tiči, velik trud lahko se hitro izmaliči.
7. Sicer pa dokončanje gradnje TEŠ 6 nas skrbi, finančno stanje treba je čim prej razčistiti! Privatizacija kar petnajstih že v prejšnji vladi je začeta, vprašanje res veliko je, kakšen rezultat od tega se obeta.
8. Upajmo, da leto 15 kar najboljše bo, da bo vsem ljudem lepo; naj zavladajo veselje, smeh in uspeh na vseh poteh!

Ivan Lipovšek

O, daj mi, življenje

*O, daj mi, življenje, še enkrat dotik,
na slikah obrazi drugačni se zdijo,
bi rad spet pobožal tisto lice mi drago,
ki je šlo brez slovesa in ni reklo adijo.*

*O, daj, saj še vedno poznal bi obraz,
še v temi bi dovolj bil dotik,
bi srce spet nehalo nekaj iskati,
a jaz bi bil srečen, potreboval ne bi slik.*

*O daj, da ne potreboval bi sveče sijaj,
rad bi pozabil tisti kraj, tisto svečo,
bi kakor otrok spet stegnil ročice,
da okusil bi davno pozabljeno srečo.*

*O daj, saj zdaj vem, zakaj,
da nikoli, nikoli se tisto lice ne vrne,
meni hudo je, a usodi ni mar,
kot da vse je zaman, ona list le obrne.*

*Bi rajši za srečo odvrigel to svečo,
prinesel bi rajši ti šopek dehteč,
se ne naveličal bi vonja teh rožic,
ker v srcu boli me ta vonj od vseh sveč.*

Stanko Grl

Snežni šopki v Slovenj Gradcu, Foto: Ivo Lipovšek

Občina Dravograd

Županja Marijana Cigala

Občina Dravograd je geografsko središče Koroške, ki leži na stičišču dolin treh rek: Drave, Meže in Mislinje. Obdajajo jo gozdno bogata hribovja Strojne na zahodu, Kozjaka na severu in Pohorja na jugu. Košenjak je najvišji vrh občine in meri 1522 m. Površina občine je 105 km². Tu živi 9048 prebivalcev. Največje naselje je Dravograd, sicer pa je štiriindvajset naselij zaokroženih v območja petih krajevnih skupnosti Dravograd, Črneče, Libeliče, Šentjanž pri Dravogradu in Trbonje.

Drava deli mesto Dravograd na dva dela, povezana z mostovi in hidroelektrarno. Preko njega potekajo glavne tranzitne poti proti Mariboru, Velenju, Avstriji, Ravnam na Koroškem in Libeličam. Cestne in železniške povezave dopolnjuje tudi mednarodna kolesarska pot od mejnega prehoda Vič, skozi mesto Dravograd in preko Drave mimo Bukovja v Trbonje. Dravograd s starim mestnim jedrom je upravno, kulturno in gospodarsko središče občine. Njegov trg je eden najstarejših v Sloveniji, listinsko izpričan že leta 1185 kot trg Traberch, ki je bil v srednjem veku največji in najpomembnejši trg Dravske doline. Podoba trga z razvalinami starega gradu nad njim je še danes takšna. Na sprehodu skozi trg se lahko ustaviš in poseliš v katerem izmed gostinskih lokalov, urediš bančne zadeve, izbereš cvetje, ki ga ponujajo številne cvetličarne, si ogledaš kakšno razstavo ali prireditev v impresivnem *ambientu* romanske cerkvice

sv. Vida, v razstavnih prostorih info-točke ali v prostorih osnovne šole, najdeš kaj modnega v kateri od manjših trgovin z oblačili ali obutvijo. Ponudbo storitvenih dejavnosti zasebnega in javnega sektorja dopolnjujeta dva centra na obeh straneh Drave: Poslovno-športni center Traberg s hotelom in Trgovsko-poslovni center Meža z avtobusno in železniško postajo v bližini.

Z namenom zagotavljanja osnovnih potreb širšega javnega pomena so v občini ustanovljeni javni zavodi: Osnovna šola Dravograd in Osnovna šola Šentjanž, Zdravstveni dom Dravograd, Center za socialno delo in Javno komunalno podjetje Dravograd, d. o. o., Knjižnica Dravograd in Javni zavod Dravit.

Druge službe javnega sektorja delujejo kot samostojne organizacijske enote ministrstev ali kot javne strokovne službe, ki jih je ustanovila država: upravna enota, policija, obramba, davčna služba, carinarnica, urad za delo, regijske inšpekcijske službe, dom starostnikov, kmetijska svetovalna služba, zavod za gozdove, s svojimi pristojnostmi pokrivata območje Dravograda tudi mariborska zavoda za varovanje narave in kulturno-zgodovinske dediščine.

Občina je soustanoviteljica nekaterih regijskih institucij, ki skrbijo za družben razvoj na Koroškem: regionalne razvojne agencije, lekarn, zdravstveno reševalnega centra, galerije likovnih umetnosti, pokrajinskega muzeja.

Županja Marijana Cigala

Javni zavod Dravit Dravograd, Zavod za šport, turizem, kulturo in mladinske dejavnosti je bil ustanovljen ob koncu leta 2008 kot učinkovitejša organizacija za razvoj in spodbujanje dejavnosti na področju športa, turizma, kulture in mladinskih dejavnosti v Občini Dravograd, s ciljem boljše prepoznavnosti in večje kvalitete družbenega življenja občanov in občanov.

Društvo Mladinski center Dravograd je s svojim delovanjem začelo leta 2003 z namenom povezovanja in spodbujanja tako mladih kot tudi starejših v delovanju na področju kulture in izobraževanja. Društvo MC deluje od leta 2008 pod okriljem JZ Dravit Dravograd. Dogajanje v Mladinskem centru je postalo prostor, kjer se ob različnih aktivnostih in druženju zbirajo ljudje različnih generacij.

Sedež JZ Dravit Dravograd je v Dvorcu Bukovje, v protokolarnem objektu Občine Dravograd s številnimi vsebinami. V njem so oddelek Glasbene in baletne šole Radlje, muzejska soba, večnamenska dvorana, kjer se odvijajo različni kulturni dogodki, konference, izobraževalne delavnice, vsakoletni "Poročni sejem"... V Dvorcu Bukovje je možno tudi prenočiti. V njegovem parku so zasajena številna evropska drevesa. Tam sta še učni vrt in ledenica. Mimo dvorca vodi mednarodna kolesarska pot Drava-Mura. V njem od 1. 5. 2010 deluje oddelek za kulturno in umetnostno zgodovino. V razstavnih prostorih muzej skrbi za občasne razstave, od 25. 6. 2011 pa je v pritličnih prostorih dvorca na ogled stalna razstava Vojna na Koroškem leta 1991.

Danosti prostora in obmejna lega Dravograda vplivajo na gospodarske dejavnosti, ki so povezane z značilnostmi pokrajine in tradicijo življenja.

Foto: Matej Strmcnik

Prevladujoče gospodarske panoge v občini so gradbeništvo, prevoznništvo in transportne storitve, kovinsko- in lesnopredelovalne dejavnosti ter trgovina in gostinstvo.

Z Dravo kot energetskim potencialom upravlja prva v verigi sodobnih dravskih elektrarn pri nas. Zaradi relativno velikega deleža podeželskega območja in gozdno bogate pokrajine sta velikega pomena za gospodarstvo občine tudi kmetijstvo in gozdarstvo.

Na izrazito podeželskem območju Dravograda so hribovske vasi in samotne kmetije še vedno zakladnica starih stavb bivalnega in gospodarskega značaja – predvsem kmečke hiše in skednji, kozolci, kašče.

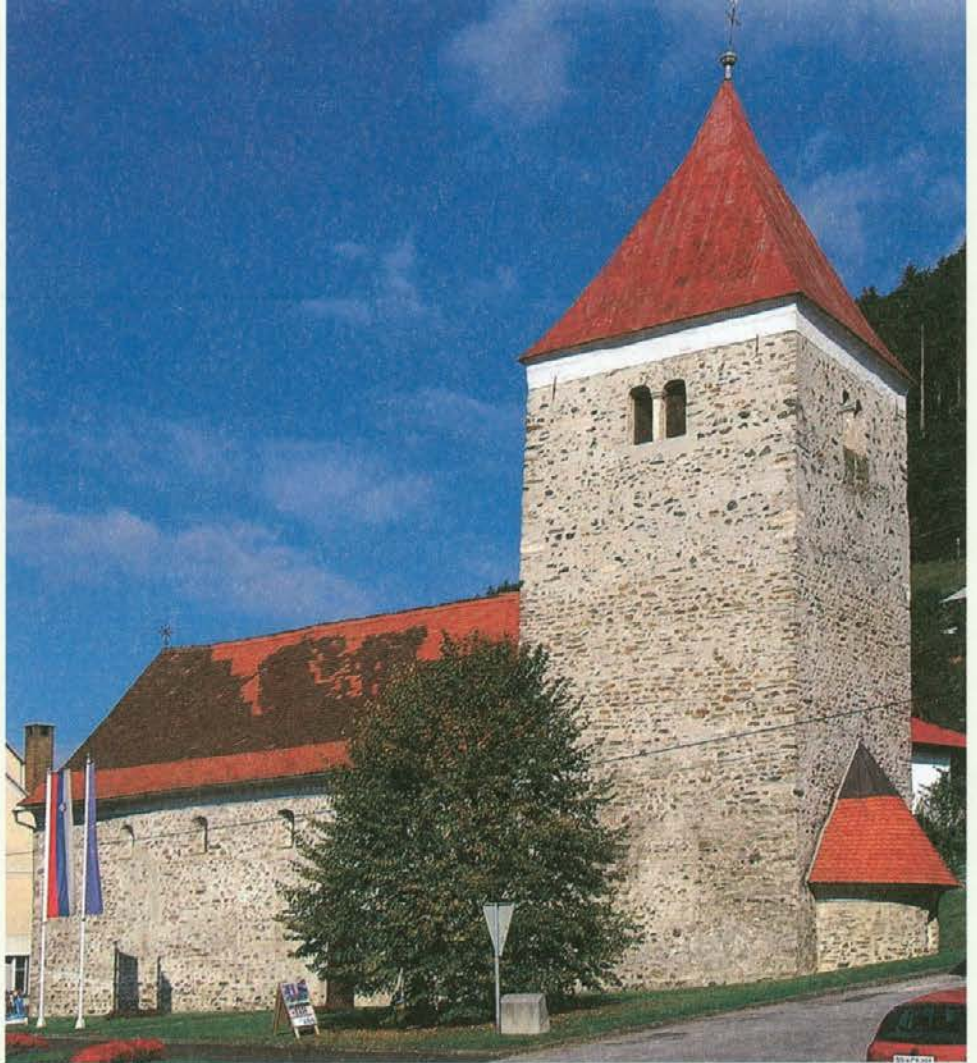
Naselja, hribi in reke so bogastvo posebnosti, s katerimi živijo že generacije. Ob njih so urejene pohodne, tematske ali rekreativne poti, namenjene pohodnikom, planincem, kolesarjem, radovednim raziskovalcem, ki želijo spoznati pestrost okolja in korenine tukajšnje kulture.

Naravoslovno najzanimivejši del dravograjske pokrajine predstavlja Krajinski park Košenjak–Velka, proti kateremu vodijo poti na levi strani Drave iz Dravograda, od trškega naselja, Viča ali Vrat preko hribovja Ojstrice, Goriškega Vrha in Kozjega Vrha proti Košenjaku. Na nasprotnem bregu Drave pa se vzpenja Pohorje z gozdnim rezervatom Bukovje. Okras pokrajine so tudi številne stoletne lipe, saj jih je kar 40 zavarovanih kot dendrološki spomenik.

Geološka posebnost Dravograda je mineral dravit, ki je redkost v svetovnem merilu. Dravograjsko jezero nad hidroelektrarno je ornitološki rezervat, saj med trstičjem gnezdi več kot 150 vrst ptic. Ob jezeru je v Domu Koroške ribiške družine urejena naravoslovna zbirka, ki predstavlja živelj vseh treh rek Dravograda: Drave, Meže in Mislinje.

Črna kuhinja v Libeličah je eden najlepših ohranjenih ambientov v Sloveniji. Zbirka kmečkega orodja v skednju v Libeličah združuje delovne in praznične običaje skozi štiri letne čase. Plebiscitna zbirka v Libeličah opisuje domoljubno prizadevanje Libeličanov za priključitev k matični domovini, ohranjeni gestapovski zapori v kleti občinske upravne zgradbe predstavljajo pretresljiv čas druge svetovne vojne v Dravogradu.

Posebnost sakralnih spomenikov sta njihova častljiva starost in posejanost po vsem območju občine. Sv. Vid v trgu je ena najstarejših romanskih ohranjenih cerkva iz 12. stoletja v Sloveniji z značilnim

Cerkev sv. Vida

koroškim vzhodnim zvonikom; iz istega obdobja je libeliška kostnica.

Sv. Duh pod Ojstrico pa je cerkva z začetka 17. stoletja, ki ima obnovljen lesen poslikan strop, največji na Slovenskem. Cerkev sv. Petra na Kronske gori je ena najlepših in najpomembnejših baročnih stvaritev pri nas.

Predvsem pa so posamezniki in društva tisti, ki na svoj poseben način predstavljajo utrip Dravograda, bodisi kot kulturniki, športniki, planinci, lovci, ribiči, čebelarji, kmečke žene, mladina, turistično društvo in številna druga društva, šole, vrtci, knjižnica ... Vsi, ki se vključujejo v življenje Dravograda in se s svojimi aktivnostmi trudijo popestriti dogajanja v trgu in okoliških zaselkih.

Vzgoja in izobraževanje

Na področju šolstva sta v Dravogradu organizirani dve osnovni šoli: Osnovna šola Neznanih talcev Dravograd s podružnicami v Črnečah, Libeličah, na Ojstrici in v Trbonjah ter Osnovna šola Šentjanž pri Dravogradu. Program vzgoje in varstva otrok v predšolskem obdobju izvaja Vrtec Dravograd v enotah Dravograd, Robindvor, Šentjanž, Črneče, Libeliče in Trbonje.

Na pobočju Libeliške Gore je Center šolskih in obšolskih dejavnosti iz nekdanje obmejne stražnice uredil Dom

Ajda, kjer za osnovnošolce in srednješolce iz vse Slovenije izvajajo programe življenja v naravi. Občina Dravograd je tudi soustanoviteljica Koroškega višje- in visokošolskega središča KoViViS v Slovenj Gradcu, ki izvaja študijske programe na Koroškem.

Zdravstveno varstvo

Za preventivno in kurativno osnovno zdravstveno varstvo skrbi javni zavod Zdravstveni dom Dravograd, tako na splošnem področju kot na področju zobozdravstva. Posebnost dravograjskega zdravstvenega doma je delovanje Šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose, ki je v pomoč ljudem z najrazličnejšimi stiskami in prenekaterimi odvisnostmi. Zasebne ambulante na področju zdravstva delujejo tudi v prostorih Zdravstvenega doma Dravograd in v sklopu Centra Traberg.

Socialno varstvo

Storitve socialnega varstva v Dravogradu izvajata predvsem Center za socialno delo Dravograd in Koroški dom starostnikov Črneče, ob teh pa še Dom sv. Eme v Šentjanžu z oskrbo za starejše ljudi ter Bivalna skupnost Centra Sonček v Dravogradu s programom celovite oskrbe za osebe s cerebralno paralizo.

Gospodarstvo

Gospodarstvo v občini Dravograd pogojujejo njegova strateška lega in tradicionalne panoge, s katerimi so ljudje živeli skozi zgodovinska obdobja vse do industrializacije in sodobnih globalizacijskih tokov. Večji del gospodarstva občine je danes skoncentriran v industrijski coni v Otiškem Vrhu zaradi ugodne geografske lege s prometnimi povezavami cestnega križišča in železnice.

Prevladujoče gospodarske panoge v občini so gradbeništvo, prevoznništvo in transportne storitve, kovinsko- in lesnopredelovalne dejavnosti ter trgovina in gostinstvo. Vidni predstavniki gospodarstva v Dravogradu so: Železarna Ravne – Monter Dravograd, SGP Kograd IGEM, Lesna – Tovarna ivernih plošč (TIP) Otiški Vrh, Imont, Eurocity, Koroške pekarnice, Mentis, Dinko, Hygal itd. V strukturi 206 gospodarskih družb prevladujejo majhna podjetja, vendar glavino prihodkov ustvari prvih pet velikih in srednjih podjetij. Struktura gospodarstva po dejavnostih kaže primat predelovalne dejavnosti, kjer dela več kot 54 % vseh zaposlenih, ustvari pa skoraj 51 % vseh prihodkov. Kljub majhnemu številu velikih družb njihovi poslovni rezultati še vedno v največji meri krojijo zbirne rezultate poslovanja.

Podporno podjetniško okolje v občini predstavljajo: Gospodarska zbornica Slovenije – Območna zbornica Koroška (www.gzs.si/slo/regije/oz_koroska), Regionalna razvojna agencija Koroška

(www.rra-koroska.si) v sodelovanju z Občino Dravograd in Območna obrtna zbornica Dravograd (www.oobz-dravograd.si), kjer so organizirani obrtniki in podjetniki z namenom uresničevanja poslovnih in strokovnih interesov.

Med tradicionalne gospodarske dejavnosti je v Dravogradu vedno sodila trgovina, ki je bila vse od nastanka kraja za njegov razvoj izjemnega pomena, saj sta v trgu cveteli trgovina in obrt. Vse pomembnejše trgovske družbe imajo sedež izven občine, trgovska dejavnost pa se iz trškega jedra seli na njegovo obrobje v poslovne centre.

Kulturno-zgodovinska dediščina

Ohranjanje in poznavanje kulturne dediščine odkriva delčke zgodovine Dravograda. Celotno staro mestno jedro, ki ga danes tvori Trg 4. julija, je ohranjen nekdanji tržni prostor s srednjeveško koncepcijo parcel in je kot urbanistični spomenik pod neposredno spomeniško zaščito. Dravograd je eden najstarejših listinsko izpričanih trgov v Sloveniji in je nekdaj bil največji in najpomembnejši trg Dravske doline. Neenakomerno široka tržna ulica je obenem tudi centralna prometnica in tranzitna cesta.

Med obstoječimi stavbami v trgu je najpomembnejša cerkev sv. Vida, ki sodi med najstarejše v slovenskem prostoru. Ohranjeni romanski spomeniki v občini kažejo na njihovo povezavo z evropskimi romanskimi spomeniki prav preko Koroške: cerkev sv. Vida in kostnica v Libeličah iz 12. stoletja ter nekoliko mlajša cerkev sv. Janeza Krstnika v Šentjanžu pri

Dravogradu. Cerkev sv. Vida kot tipična koroška romanska cerkev z vzhodnim zvonikom, ki je povezana z nastankom Dravograda, je danes namenjena predvsem likovni in glasbeni ustvarjalnosti, saj impresiven ambient sooblikuje kulturno dogajanje v njej.

Kulturno-zgodovinska dediščina obsega tudi posebnosti sakralnih spomenikov na območju občine. V cerkvi sv. Duha pod Ojstrico z začetka 17. stoletja je obnovljen lesen poslikan strop – največji na Slovenskem – ki je signiran in datiran. Ornamentika stropne poslikave tvori enkraten spomenik, ki zaznamuje poslikovalsko kulturo, ki je iz trškega prostora segla na podeželje.

V cerkvi sv. Lenarta na Viču je gotski kip sv. Lenarta iz leta 1490, glavni oltar pa je primer "zlatega oltarja" iz 17. stoletja. Cerkev sv. Petra na Kronske gori je ena najlepših in najpomembnejših baročnih stvaritev pri nas. Dornevno je delo štajerskega arhitekta Fuchsa. Kakovostno štukaturno okrasje v notranjosti dopolnjujejo bogata baročna oprema in slike J. A. Straussa iz sredine 18. stoletja. Trikotno znamenje Trotovega križa s konca 18. stoletja stoji na Libeliški gori. S simbolično obliko in upodobitvijo treh farnih zavetnikov stoji na meji treh far: prevaljske, libeliške in strojske.

Podeželsko območje Dravograda je zakladnica etnoloških posebnosti. Stare stavbe bivalnega in gospodarskega značaja kažejo tradicijo srednjeveške poselitve v hribovskih vaseh in na samotnih kmetijah – celkih. Paleta objektov je glede na namembnost raznovrstna: od preprostih mlinov, kozolcev in vrhhlevnih bajt do ambicioznejše zastavljenih kašč, kmečkih hiš in skednjev, večinoma iz 19. stoletja, le nekaj iz 18. ali celo 17. stoletja.

Občina Dravograd je 18 občina, ki je prejela listino Občina po meri invalidov.

Časopisna hiša Dnevnik je pripravila projekt Dnevnikova izvidnica, s katerim želijo preveriti dejanski položaj turizma v Sloveniji. V letu 2013/2014 so prvič izpeljali zimsko različico akcije. Pomemben naziv, ki ga podeljuje strokovna komisija, si je prislužil Dravograd, ki je tako postal do turistov najbolj prijazen kraj, drugo mesto sta si delili Krajnska gora in Zreče.

Vsakoletne Extempore, kiparske razstave, različni športni dogodki (nogometni turnir Danila Gostenčnika, košarkarski kamp ...), Zlata trobenta Dravograda in Obrtniški sejem še posebej odlikujejo našo lokalno skupnost.

Dvorec Bukovje

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Trudimo se, da lesu, ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposlujemo ljudi, ki živijo in delajo pri nas. Približno polovico hlodovine pridobimo iz državnih gozdov, vsaj še enkrat toliko pa je odkupimo od gozdnih posestnikov.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik z oddajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, macesna, bora in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa
- elektronski prevzem lesa na našem skladišču
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo okroglega lesa za preteklo leto

Kontaktne osebe za odkup:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172; e-pošta bozo.vrhnjak@gg-sg.si

Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872; e-pošta robert.ursej@gg-sg.si

Ivan Martini, odkupovalec, tel. 041 656 005

Prosimo, da z omenjenimi osebami navežete stik in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih.

Z oddajo hlodovine GG-ju Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem zagotovili zaposlitve ljudjem v našem okolju.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Foto: Iida Rohnik

**1.000.000 €
ZA ZDRAVLJENJE,
KO TO NAJBOLJ
POTREBUJETE**

Best Doctors®
Zdravstveno zavarovanje

**Zavarovalnica
Maribor**

080 19 20
www.ZavarovalnicaMaribor.si